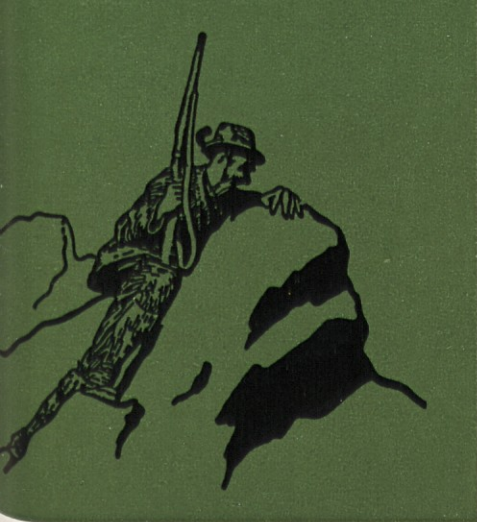

Lovec

glasilo Lovske zveze Slovenije

December
1976

9

MALI OGLASI

Ograje, vrtno in druge, izdelujem iz aluminijaste žice po naročilu. Višina po želji kupca. — Ing. Lojze Kocmur, Podgorje 29, 63230 Šentjur pri Celju.

Psico foksterierko, staro do 1 leta, kupim. — Albert Ogris, Zg. Legen 45, 62380 Slovenj Gradec.

Brak-jazbečarja odličnih staršev (oče trikrat CACIB), starega 7 mesecev, prodam. — Stane Jarm, Dol. Praproče 6, 68212 Velika Loka.

Revolver Gasser in drugo starinsko orožje kupim. — Janez Hartman, Tončke Čečeve 7, 63000 Celje.

Plemenjak — lovski terier na razpolago za paritev! Pes je bil na dveh mednarodnih razstavah odlično ocenjen, dobil je tudi naslov Prvak Srbije. Odlično je opravil preizkušnjo v rovu in na planem. Za vse informacije: Borut Radišič, Arh. Novaka 7, 69000 Murska Sobota, tel. (069) 21-294.

Zelo ugodno prodam: rusko bokarico, kal. 16-16; ruski flobert z montiranim daljnogledom 2,5 × 20; lovski karabin Crvena zastava, kal. 8 × 57 JS, z montiranim daljnogledom 4 × 32 in 80 nabojev za to puško. — Miran Herhaus, Šentjur pri Celju 133.

Tribarvne goniča-psico z odlično telesno oceno, staro dve leti in pol, še brez preizkušnje naravnih zasnov, prodam. — Urban Bernik, Bukovščica 4, 64227 Selca nad Škofjo Loko.

Puškar, upokojenec, izkušen lovec in gojitelj divjadi vseh vrst, bil 29 let v tujini, želim biti lovski čuvaj v lovišču LD v Sloveniji ali na Hrvaškem. — Bogomir Ribisel, Polule 80, 63000 Celje.

Fotokino klub DIANA je izdal

Stenski lovski koledar 1977

običajnega formata 33 × 49 cm, s 13 odličnimi barvnimi fotografijami divjadi naših najboljših lovcev fotografov.

Vse lovske družine smo o koledarju obvestili neposredno že oktobra in se priporočili za prednaročila. Tiste LD, ki so nam poslale prednaročilo, bodo naročeno število koledarjev gotovo dobile. Lov. družine pa, ki prednaročila še niso poslale, naj nam ga pošljejo **takoj**, ker jim sicer s koledarji ne bomo mogli ustreči.

Lovci, če ste zainteresirani za koledar, ga takoj zagotovite pri vodstvu vaše LD. Zanimanje za koledar je izredno veliko in zadnjim naročnikom ne bo moč več ustreči. Pripominjamo tudi, da januarski Lovec tokrat ne bo imel Lovčevega koledarja kot prilogo. Da bi vsaj delno zadovoljili zainteresirane, je v prosti prodaji na voljo le manjša količina koledarjev edino v trgovini LOVEC, Ljubljana, Gosposvetska cesta 12.

Lovci, pohitite z nakupom, sicer boste brez izredno lepega lovskega koledarja! Cena koledarja 40 din.

LOVSKA ZVEZA SLOVENIJE
Fotokino klub DIANA

Pozor, magnetofonska kaset »Na petelina«!

Na njenem traku je posneto petje velikega petelina in ruševca. Vkomponirana je tudi lovska glasba in pripoved Toneta Svetine o lovu na divjega petelina in ruševca.

Kaseta je odličen učni pripomoček v šoli in doma. Zato je kaseto priporočil tudi Zavod za šolstvo SRS.

S kaseto tudi lahko ustvarite v zaključeni družbi pravo lovsko razpoloženje. Cena kasete 63 din.

Kasete ima na zalogi: Lovska zveza Slovenije
Fotokino klub DIANA
Župančičeva 9, Ljubljana

Lovci, lovske družine!

Izdelujem lovske kravate odlične kvalitete in dovršene oblike. Oglejte si jih in prepričali se boste!

Kravate za zavezovanje po 70 din, zavezane kravate po 55 din.

Zene lovcev! Lepa kravata je tudi primerno novoletno darilo! Na pismeno naročilo pošljem tudi po povzetju.

Djordje Marković
Rožna dolina, Cesta IV/42
Ljubljana

DECEMBER

GRUDEN

Vsak lovec mora vedeti

Kaj je bilo po prejšnjem zakonu o lovstvu in sklepih občnega zbora LZS še dovoljeno in kaj po Zakonu o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč (v decembru oziroma vse leto) ni več dovoljeno: — Odstrel **goloba duplarja** in **skalnega goloba** ni več dovoljen, ker sta oba goloba zaščitena vse leto. Prej je bil dovoljen lov na race vseh vrst, sedaj je dovoljen odstrel samo mlakarice, regeljca in kreheljca, **race vseh drugih vrst** so zaščitene vse leto. Od kljunačev sta ostala lovna divjad samo veliki kljunač in kozica, **čoketa in grbež** pa ne več. Prej je bil dovoljen lov na **divje gosi** vseh vrst, sedaj je dovoljen samo na njihova gos ali ligarico. Prej je bil dovoljen odstrel sive čaplje, sedaj so **čaplje vseh vrst** zaščitene vse leto. Prej je bil dovoljen odstrel **galebov in ponirkov**, sedaj te ptice niso več lovna divjad. Prej je bil dovoljen odstrel **pribe**, sedaj je ta ptica vse leto zaščitena. Prej so bili **pepelasti spleinec, škrančar in kanje** vseh treh vrst nezaščiteni vse leto, sedaj so vse te ptice zaščitene vse leto. Odstrel **veverice** in **podlasic** je bil prej dovoljen, sedaj so ti sesalci zaščiteni vse leto. **Krekovt** in **poljska vrana** (ki je popolnoma črna) sta bila prej nezaščiteni vse leto, sedaj sta zaščitena vse leto. Skladno s tem je treba popraviti navedbo v Slov. lov. priročniku 1974, na strani 598, 1. odstavek.

LOVEC

glasilo Lovske zveze Slovenije

LIX. letnik

št. 9

december–gruden 1976

Foto ing. Janez Černač:
Kozoroga v pečinah
Brane v Kamniških pla-
ninah.

Kozorog, nekoč tudi
divjad naših Alp, po-
staja zopet okras naših
gora. V SR Sloveniji so
tri kozorožje kolonije:
ena v lovišču Triglav v
triglavskem pogorju, dve
pa v lovišču »Kozorog«
v Kamniških planinah
in Karavankah.

Spomladi leta 1975 je
bilo v triglavskem po-
gorju 120 kozorogov, v
lovišču »Kozorog« pa
95, skupaj 215.

Vsebina:

Lojze Briški

J. P.

Blaž Krže

Blaž Krže

Stane Valentinčič

Miloš Kelih

France Avčin

Ivan Drobne

Po lovskem svetu:

Lovski oprtnik:

Jubilanti:

Lovska organizacija:

V spomin:

Lovska kinologija:

Novemu zakonu na pot 258

Kako je Skupščina SRS sprejemala naš novi zakon 259

Najaktualnejše naloge, ki jih prinaša novi zakon . . 262

Lisica 265

Gamsje garje na Tirolskem in še kaj 268

Gamsov čop kot trofeja 270

Noč ima svojo moč 272

Pustimo jim svobodo! 275

Množitev divjih prašičev na Madžarskem – dr. L.
Studinka 276

Kako sem opazoval srnjad – S. Ribič 278

Padel je »zlati« merjasec – G. 279

Lovski uspeh in lovka smola – I. Udovič 280

Feri Poredoš – 50-letnik 280

Odlikovanja LZS od 1. 4. do 30. 10. 1976 281

Vključevanje LD v gospodarske in družbenopolitične
akcije – DF 282

Dr. Tone Furlan 286

Prva uporabnostna preizkušnja prepeličarjev – S. K. 287

LOVCA izdaja Lovska zveza Slovenije, Ljubljana, Zupančičeva 9. Glavni urednik Tone Svetina, odgovorni urednik France Cvenkel. Vse gradivo za objavo pošiljajte Uredništvu LOVCA, Zupančičeva 9, 61001 Ljubljana, poštni predal 505, telefon (061) 21-245 in 21-819. – Rokopisov in fotografij ne vračamo. – Letni prispevek zvez lovskih družen Lovski zvezi Slovenije, v katerem je vračunana tudi naročnina za Lovca, je po članu 155 din. Za druge naročnike je letna naročnina 120 din, za inozemstvo 140 din. Posamezna številka 10 din. – Cene malim oglašom za člane lov. organizacij: do 15 besed 14 din, od 15 do 25 besed 17 din, od 25 do 35 besed 22 din, od 35 do 45 besed 30 din; za vse druge dvojna cena. Male oglase je treba plačati hkrati z naročilom! Ziro račun Lovske zveze Slovenije: 50101-678-47158. – Tiskala Tiskarna »Jože Moškrič« v Ljubljani. – Po mnenju Republiškega sekretariata za prosveto in kulturo SRS, št. 421-2/72, oproščeno prometnega davka. – Ta številka je izšla v 17 900 izvodih.

Novemu zakonu na pot

Lojze Briški, predsednik skupščine Lovske zveze Slovenije

Pred nami je nov zakon o lovstvu, nov po tem, da ureja varstvo in gojitev divjadi ter upravljanje lovišč, ne le lov, nov je po tem, da v celoti ureja področje lovstva v SR Sloveniji.

Osnovna načela, se pravi vsebinska izhodišča za pripravo zakona, je pred tremi leti oblikovala Lovska zveza Slovenije. Ta načela, ki so jih podprli tudi pristojni organi Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije, so bila osrednje vsebinsko vodilo v številnih delovnih zasnovah in razpravah o pripravi osnutka in predloga zakona. Vsebinska omenjenih načel je z manjšimi izjemami vgrajena v določilih novega zakona.

Ustvarjalna aktivnost lovske organizacije pri pripravi zakona se mora sedaj nadaljevati z delom za njegovo izvajanje. Pri tem se odgovornost lovske organizacije ni-

kakor ne sme omejiti zgolj na formalno uresničevanje zakonskih določil. Njena aktivnost mora biti usmerjena k uveljavljanju takih rešitev, ukrepov in spoznanj, ki bodo bogatila črko in duha novega zakona in prispevala k stalni in napredni rasti lovstva. To še posebej velja za tista vprašanja, ki so z zakonom okvirno opredeljena, a vrsto konkretnih rešitev bo potrebno šele oblikovati. V tem smislu bomo morali v lovski organizaciji posebej skrbno in ves čas spremljati, stalno spodbujati in razvijati različne oblike aktivnosti:

- za nadaljnje utrjevanje socialistične samoupravne vsebine lovstva,
- za razširjanje družbene skrbi za varstvo divjadi in podružbljanje lovstva ter
- za večjo idejno in akcijsko povezanost lovskih organizacij.

Nedvomno je bil tolikšen napredek, ki je dosežen v lovstvu, mogoč le v pogojih socialistične in samoupravne ureditve. Zato moramo stalno razvijati različne oblike dela ki tako ureditev utrjujejo. Ustava, posebej pa tudi zakon, pomenita zagotovilo za nadaljnji samoupravni razvoj lovstva. Glede upravljanja lovišč, kakor tudi glede lovskih organizacij, povzema zakon vsa najpomembnejša načela, ki smo jih v lovstvu že sprejeli in delno tudi uveljavili. Sedaj moramo tam, kjer tega še nismo storili, dosledno izvajati določila zakona, povsod pa si moramo prizadevati, da upravljanje lovišč in samoupravno organiziranost in delovanje lovskih organizacij stalno razvijamo in bogatimo z novimi spoznanji in ukrepi. Socialistična samoupravna vsebina lovstva je izvor naših hotenj, zato mora biti naša aktivnost za krepitev take ureditve zavestna in stalna.

Znano je, da posveča naša družba posebno skrb varovanju naravnega in zdravega človekovega okolja. Divjad je del naravnega človekovega okolja in zato tudi njej velja posebno družbeno varstvo. To načelo je na ustrezen način uveljavljeno tudi v novem zakonu, ki v številnih členih obravnava varstvo in gojitev divjadi. Razumljivo je, da lovska organizacija sama ne more zagotoviti učinkovitega varstva divjadi. To mora biti in tudi je širša družbena naloga, posebej še tistih organizacij, ki so zainteresirane za gospodarjenje s prostorom.

Zato, da bi zagotovili pogoje za celovito obravnavanje divjadi in njeno varstvo ter tudi širše družbene interese v lovstvu, določa zakon ustanovitev lovskogojitvenih območij. Ustanovitev lovskogojitvenih območij je najpomembnejša novost v razvoju lovstva, hkrati pa tudi ena najzahtevnejših nalog pri izvajanju zakona. V lovskogo-

Lovsko zvezo Slovenije je na Zboru občin zastopal predsednik njenega IO Rado Pehaček (v drugi vrsti z leve tretji). Pred njim Lojze Lakner, delegat v Zboru občin iz občine Ljubljana-Center in republiški lovski inšpektor

jitvenih območjih, ki bodo objektivno sečišče različnih interesov, moramo zagotoviti širšo družbeno skrb za varstvo divjadi pa tudi večji družbeni vpliv na razvoj lovstva. Zagotavljanje tega cilja mora biti ena izmed osrednjih nalog lovske organizacije.

Zakon opredeljuje tudi nekatere obvezne oblike povezovanj in sodelovanja lovske organizacij z namenom, da bi zagotovili skupne naloge in cilje. Sodelovanje lovske organizacij na ožjih in širših območjih mora postati sestavni del aktivnosti vsake lovske organizacije. Z zakonom določene oblike so-

delovanja moramo obogatiti in razširiti skladno s potrebami in možnostmi.

Te in druge naloge, ki so pred lovske organizacije, bomo uspešno uresničili le z aktivnim delom slehernega izmed nas, sleherne lovske družine oz. lovske organizacije. Te bodo sedaj morale jasno začrtati naloge, ki jih bodo morale izpolniti na svojem območju. Dosedanje delo lovske organizacije, doseženi uspehi in velika zavzetost lovcev, vse to nas utrjuje v prepričanju, da bomo tudi naloge, ki izhajajo iz novega zakona, uspešno opravili.

sekretariata za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter Lovske zveze Slovenije že leta 1973.

Javna razprava, kot že navedeno, pa se je začela, ko je Skupščina SRS potrdila onsalek zakona za javno razpravo, in je trajala skoraj leto dni. V tej razpravi, ki je zajela izjemno širok krog organov, organizacij in občanov, je bilo danih predlagatelju – Izvršnemu svetu Skupščine SRS – izjemno veliko predlogov, nič manj kakor 817, za spremembe ali dopolnitve posameznih členov osnutka zakona. Vsi ti predlogi so bili nato obravnavani in v veliki meri upoštevani. Pri usklajevanju je lovska organizacija aktivno sodelovala.

Ob upoštevanju pripomb je Izvršni svet Skupščine SRS izoblikoval predlog zakona in ga predložil Skupščini SRS. Začel se je zaključni postopek za sprejetje zakona,

Kako je Skupščina SRS sprejemala naš novi zakon

Skupščina Socialistične republike Slovenije je 20. oktobra 1976 na seji Zbora občin in Zbora združenega dela po daljši razpravi in usklajevalnem postopku med zboroma sprejela Zakon o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč, ki je bil 28. oktobra 1976 objavljen v Uradnem listu SRS in v posebni prilogi novembrskega Lovca.

Tako je končana skoraj leto dni dolga javna razprava o zakonu, ki se je začela lani 19. novembra, ko je Skupščina SRS sprejela osnutek zakona za razpravo.

Dejansko se je razprava začela že veliko poprej: v času priprav zakona v pristojnih organih Izvršnega sveta Skupščine SRS in pri Lovski zvezi Slovenije. Tako široko zasnovan zakon je zahteval veliko priprav, veliko posvetovanj in usklajevanj različnih interesov, preden je bilo besedilo dovolj dognano za predstavitev Skupščini. Razprave o prvih osnutkih so se začele v krogih Republiškega

Sejo Zbora občin Skupščine SRS je vodila njegova predsednica Mara Žlebnik. V imenu IS Skupščine SRS je zakon predstavil Marjan Trebežnik, republiški podsekretar v Republiškem sekretariatu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

Seji zbora občin je prisostvoval tudi (z leve prvi) Peter Šuler, podsekretar v Izvršnem svetu Skupščine SRS in član IO Lovske zveze Slovenije

postopek, ko mora vse predloge za spremembo ali dopolnitev posameznih členov ali določb zakona oceniti ter o njih sklepati samo pristojni zbor Skupščine. Spreminjevalni predlogi v tem zaključnem postopku se imenujejo amandmaji.

Tudi amandmajev je bilo zelo veliko. Nič manj kot 37. Predlagali so jih: odbor zbora občin za družbeno-ekonomske odnose in razvoj Skupščine SRS; Zadržna zveza SRS; skupina delegatov 1. okoliša kulture in prosvete; Izvršni

Med razpravo o lovskem zakonu: (z leve) Ivan Lekše, delegat v Zboru občin iz občine Slovenj Gradec in predsednik NO LD Mislinja; Franjo Ledinek, delegat v Zboru občin iz občine Slov. Bistrica in predsednik skupščine ZLD Maribor; France Cvenkel, urednik glasila Lovec

svet Skupščine SRS; odbor za urbanizem, stanovanjsko-komunalna vprašanja in varstvo okolja Zbora združenega dela Skupščine SRS; zakonodajno-pravna komisija Skupščine SRS in odbor za agrarno politiko Zbora združenega dela Skupščine SRS.

V razpravi v pristojnih zbora Skupščine SRS so bili mnogi amandmaji tudi sprejeti. Tako je bil zakon sprejet po demokratičnem, samoupravnem postopku, v katerem je sodelovalo izjemno veliko število zainteresiranih organov, organizacij in posameznih občanov. Zato je zakon in mora biti optimalen samoupravni sporazum o varstvu divjadi, upravljanju lovišč in lovu med vsemi zainteresiranimi dejavniki.

Kakšne spremembe so vse predlagali k osnutku zakona, kakšne in katere spremembe so bile upoštevane in katere niso bile ter kakšni so bili amandmaji, kateri in v kakšni meri so bili sprejeti v končno besedilo zakona, je obsežna snov, ki bi zahtevala posebne obdelave, kar pa bi bilo najbrž brez praktične koristi za lovske organizacije in lovce na terenu. Zdaj ni več tako zelo pomembno, kaj je kdo rekel, kaj predlagal v postopku sprejemanja, kaj je bilo upoštevano in kaj ne. Dejstvo je, da je bil zakon sprejet in v avtentičnem besedilu objavljen tudi v prilogi Lovca ter da bo treba ta zakon, to besedilo natančno preučiti, da se bodo morali z njim seznaniti vsi, prav vsi lovci in ga v praksi absolutno izvajati.

O zakonu, kakor že omenjeno, sta razpravljala in sklepala pristojna zbora Skupščine SRS – Zbor občin in Zbor združenega dela.

Sejo Zbora občin je vodila predsednica zbora Mara Zlebnik. Lovsko zvezo Slovenije je na tem zboru zastopal predsednik izvršnega odbora LZS Rado Pehaček. V imenu predlagatelja zakona – IS Skupščine SRS – je zakon pred-

stavil Marjan Trebežnik, republiški podsekretar v republiškem sekretariatu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

Nato so poročali poročevalci posameznih odborov Zbora: Ahmet Kalač za odbor za urbanizem, stanovanjsko-komunalna vprašanja in varstvo okolja; Karlo Marsel za odbor za družbenoekonomske odnose.

Sledila je razprava, v kateri so sodelovali: Dragica Rome, poročevalka zakonodajno-pravne komisije Skupščine SRS; Lojze Trtnik, delegat občine Moste-Polje; Stojan Makovec, delegat v Zboru republik in pokrajin; Lojze Lakner, delegat občine Ljubljana-Center in Aleksander Bizjak, delegat občine Postojna.

Zastopnik LZS Rado Pehaček se je tudi javil k razpravi. V svojem govoru se je najprej zahvalil zboru, predlagatelju in vsem komisijam, da so vedno povabili na razpravo o zakonu tudi zastopnike Lovske zveze Slovenije in tako omogočili zastopnikom lovstva plodno sodelovanje, da bi bil zakon tak, kakršen današnjemu času ustreza.

Nato je povedal, da se je lovska organizacija pri pripravljanju zakona in v razpravi o osnutku ves čas zavzemajo za tri osnovna stališča:

- 1. Zakon mora dovolj jasno izražati odločen korak za popolno in dokončno ukinitvev eventualnih poslednjih ostankov privilegijev ali koristi, ki so jih lovski organizaciji do nedavnega še očitati. Od tod izvira tudi naš predlog za naslov temu zakonu, ki naj že v naslovu pove, da so se pogledi na divjad in lovstvo absolutno spremenili.

- 2. V lovski organizaciji razvijati in poglobljati samoupravne odnose in se čim bolj vključiti v naš samoupravni sistem.

- 3. Podružbljanje lovske dejavnosti, ki naj ne bo več domena samo lovcev, temveč splošen družbeni interes, v katerem naj se odnosi urejajo z družbenimi dogovori

Sejo Zbora združenega dela je vodil njegov predsednik Štefan Nemec (v sredi). Spredaj na govorniškem odru Andrej Petelin, predstavnik Zadrúžne zveze Slovenije

in samoupravnimi sporazumi med vsemi uporabniki zemljišč, skratka – v lovskogojitvenih območjih.

Svoje izvajanje je tovariš Pehaček zaključil:

Delo okrog tega zakona je trajalo nad tri leta. Bil je tako prediskuti-

ran in tako preletet ter obravnavan v vseh odborih, da bi bilo tukajle danes težko kaj dodati. Delegatom bi se rad zahvalil in priporočil, da se zakon sprejme tak, kakršen je. Lovci bomo kot najbolj zainteresirana organizacija, ki se je ta za-

Lovsko zvezo Slovenije je na seji Zbora združenega dela zastopal Bojan Škrk, podpredsednik skupščine LZS (z leve drugi). Za njim Franc Travnikar, predsednik odbora za agrarno politiko Zbora združenega dela

Zbor združenega dela v zgornji dvorani Skupščine SRS, ko je kot tretja točka dnevnega reda prišel na vrsto lovski zakon

kon tiče, skupaj s predlagateljem skušali vse zadeve, ki se bodo pojavljale v praksi, skupno in odgovorno reševati, kakor smo jih reševali doslej.

Zbor združenega dela je vodil njegov predsednik Štefan Nemec. Uvodna pojasnila predlagatelja je podal njegov predstavnik ing. Karmelo Budihna, namestnik republiškega sekretarja za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Lovsko zvezo Slovenije pa je na seji tega zbora zastopal Bojan Škrk, podpredsednik skupščine Lovske zveze Slovenije, ki je spregovoril takoj za predstavnikom predlagatelja. Potem ko se je v imenu Lovske zveze Slovenije zahvalil za povabilo na zasedanje Zbora združenega dela, je poudaril, da zakon uresničuje temeljna načela in hotenja organiziranega lovstva v Sloveniji.

Nadaljeval je: »Ustavno določilo, po katerem je živalski svet pod posebnim varstvom, je za nas toliko dragocenejše, kolikor bolj se zavedamo, da človeštvo z vsemi oblikami tehnološkega in drugega razvoja trajno in nenehno krči življenjski prostor divjih živali.«

Nato je pojasnil stališče LZS do samega naslova zakona in rekel: »Poudariti moramo, da je bil naslov predloga sprejet na predlog lovske organizacije, saj menimo, da gre za temeljne in že z naslovom zakona poudarjene vsebinske opredelitve dejavnosti lovstva, v

katerem sta primarni nalogi varstvo in gojitev divjadi kot elementarna dejavnika celovitega varstva narave.«

V svojem govoru je še obrazložil globoko samoupravno bistvo zakona, ki daje možnosti vsem delovnim ljudem in občanom, da se pod enakimi pogoji vključujejo v lovsko organizacijo in uresničujejo svoj interes pri varstvu, gojitvi in lovu divjadi. Hkrati pa daje enakopravne možnosti vsem dejavnikom, ki imajo na istih površinah svoje interese.

Končno je tovariš Škrk še obrazložil stališče LZS do predlaganih amandmajev.

Drugi udeleženci razprave: Jože

Pahor, delegat kulturno-prosvetnega področja, okoliš 1; Ida Tadej, delegat gospodarskega področja; Jože Avsenik, delegat kmetijskega področja; Andrej Petelin, predstavnik Zadrufne zveze Slovenije; Andrej Zdravec, delegat kmetijskega področja; Dušan Hus, delegat 3. okoliša; Jože Kužnik, delegat gospodarstva 29. okoliša. Zaključna pojasnila je nato podal ing. Karmelo Budihna.

Razpravi je sledil krajši usklajevalni postopek med zboroma, nakar sta oba zbora glasovala o zakonu v celoti kakor v posameznih delih in zakon je bil sprejet.

Za izvajanje zakona pa bodo potrebni še nekateri izvršilni predpisi, ki jih določa zakon.

Seveda bomo tudi te izvršilne predpise objavili v Lovcu, ko bodo sprejeti.

»Lovec« pa se bo vključil tudi v akcijo pojasnjevanja zakonskih določil in bo objavljajl prispevke o najaktualnejših vprašanjih, ki jih odpira novi zakon. Hkrati pa bo tudi odgovarjal na vprašanja, ki mu jih bodo zastavljali zainteresirani lovci in lovske organizacije.

J. P.

Najaktualnejše naloge, ki jih prinaša novi zakon

Blaž Krže, sekretar Lovske zveze Slovenije

S tem, ko sta Zbor združenega dela in Zbor občin Skupščine republike Slovenije 20. oktobra sprejela Zakon o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč, se ni končalo samo triletno obdobje temeljitih in najširših razprav o tem, kakšen naj bo novi zakon, pač pa se s tem odpira tudi vrsta pomembnih in aktualnih nalog, ki

stojajo pred lovskimi organizacijami. Potrebno je ugotoviti, da je bilo po splošni oceni dosedanje sodelovanje lovske organizacije tvorno in plodno, saj zakon uresničuje večino temeljnih načel in hotenj organiziranega lovstva v samoupravni socialistični družbi. Ustavno določilo, po katerem je živalski svet pod posebnim družbe-

Del Zbora občin v spodnji dvorani Skupščine SRS med razpravo o lovskem zakonu, ki je bil tudi tukaj na dnevnem redu kot tretja točka Vse foto V. Zidar

nim varstvom, je za našo organizacijo toliko dragocenejša, kolikor bolj se zavedamo, da človeštvo z vsemi oblikami tehnološkega in drugega razvoja trajno in nenehno krči življenjski prostor divjih živali. Vsebina zakona jasno in nedvoumno zahtuje bodoče delo in naloge lovskih organizacij, ki delujejo na samoupravnih izhodiščih. Uresničevanje širših družbenih interesov za celovitejšo varstvo narave in okolja pa pomeni tudi smotrnejše usklajevanje interesov lovstva, kmetijstva in gozdarstva. V obdobju, v katerega stopamo neposredno po sprejetju novega zakona, nas torej čaka z vrsto aktualnih nalog.

Brez dvoma se bo potrebno temeljito vključiti tako v priprave družbenih dogovorov oz. samoupravnih sporazumov kakor tudi vseh pomembnih izvršilnih predpisov, prek katerih bo zagotovljeno vsebinsko uresničevanje izhodišč novega zakona.

Iz določb posameznih členov izhajajo predvsem naslednje naloge:

- iz člena 13 – določiti območje v Sloveniji, na katerem bo medved zaščiten;
- iz člena 25 – pripraviti osnutek enotnega sporazuma med ustanoviteljem in lovsko organizacijo;
- iz člena 32 – predlog za imenovanje lovskogojitvenih območij, ta predlog je po razpravah z ZLD in OZD s področja lovstva v glavnem že oblikovan, v potrditev pa bo predložen skupščini LZS februarja 1977;
- iz člena 33, 34, 35 – osnutek »Družbenega dogovora v lovskogojitvenem območju«;
- iz členov 38 in 39 – osnutek lovskogospodarskega načrta in letnih načrtov odstrela;
- iz člena 46 – lovski izpit – vprašanje je v celoti urejeno s »Samoupravnim sporazumom o zasnovi, izvajanju in verifikaciji izobraže-

valnega programa v okviru LZS«; – iz člena 48 – izvršilni predpis o vrsti in moči lovskih nabojev, s katerimi je dovoljeno loviti divjad posameznih vrst;

– iz člena 61 – osnutek »Samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev za škodo v območju in republiki«;

– iz člena 67 – pravilnik o gojitveno-čuvaljski službi – pri tem se je zavzemati za verifikacijo ustaljenega izobraževanja lovskih čuvajev v skladu z že omenjenim samoupravnim sporazumom o izobraževanju;

– iz člena 74 – odškodninski cenik za škodo na divjadi – pri tem se je potrebno zavzemati za realne odškodninske vrednosti.

Vsekakor boljše in celovito razčlenjevanje vsebinskih novot novega zakona presega okvir samo enega članka, zato bi se omejil zgolj na pomembnejša določila o neposrednem izvajanju lova.

Že v splošnih določbah zakona (čl. 7) piše, da se lastninska pravica na uplenjeni divjadi pridobi le s plačilom po tržni ceni. To določilo nedvoumno uvaja že skoraj splošno veljavno prakso, odpravlja pa tudi vse tiste prikritke slabosti, kjer to načelo še ni bilo povsem uveljavljeno. V obdobju »drsečih cen« uplenjene divjadi pa bi bilo v veliko pomoč lovskim družinam, če bi se poprečne sezonske tržne cene za kos oz. kg uplenjene div-

jadi ugotovile v okviru posameznih ZLD (npr. kot v Mariboru) ali celo v okviru republike.

Najpomembnejša določila v poglavju Divjad in njeno varstvo so zajeta v členih 11, 12, 13 in 14. Splošna družbena prizadevanja za učinkovitejšo varstvo selilskih in redkih ptic ter mednarodni dokument oz. konvencija o varstvu takih ptic in končno tem izhodiščem identični interesi sodobnega lovstva so v zakonu vrsti ptic in sesalcev zagotovili popolno varstvo. V razpravah z organizacijami in skupnostmi, ki delujejo na področju varstva narave, je bilo o teh vprašanih doseženo popolno soglasje. Poimensko navajanje popolnoma zavarovanih vrst v tem zakonu nalaga vsem 17 000 slovenskim lovcem odgovorno nalogo za zaščito omenjenih živali, hkrati pa nas obvezuje, da dokončno odpravimo nepravilnosti, ki se s tem v zvezi sem in tja še pojavljajo. Ignoranta legis neminem excusat – Nepoznavanje zakona nikogar ne opravičuje!

Tistim, ki so se tako zavzeto prizadevali, da bi nekatere redke vrste, kot so planinski zajec, belka, korna in še nekatere, ostale lovna divjad, kljub doslej simboličnemu odstrelu, je potrebno pojasniti, da bo Republiški sekretariat za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano v res utemeljenem primeru lahko izdal izjemno dovoljenje za odstrel,

vendar le za divjad tistih vrst, ki so navedene v 3. odstavku 12. člena.

Popolno varstvo odslej uživata tudi doslej nezaščiteni hermelin in mala podlasica. Nesporno je namreč ugotovljeno, da je vloga teh dveh vrst kun pri uravnavanju številčnosti drobnih glodalcev (miši) zelo pomembna in z drugimi ukrepi praktično nenadomestljiva, da jim event. »škoda« na divjadi sploh ne bi smeli škodovati. To velja tudi za večino ujed in sov. S tem se uresničujeta vse aktualnejša misel in spoznanje: aktivno varstvo mesojedih sesalcev in ptic je aktivno varstvo narave!

Vrsta novosti je tudi pri lovnih dobah. Med divjad z določeno lovno dobo se odslej uvrščajo tudi volk, divji prašič, kuni, divja mačka, jazbec, kragulj, skobec in polh. Spomniti se moramo, da je bilo v razpravi o tem veliko nasprotujočih si mnenj, vendar so prevladovali predlogi za delno zaščito tudi teh živali. Hkrati so pa podaljšane lovne dobe na divjad nekaterih vrst. V ustrezno organiziranih in strokovno usposobljenih lovskih kolektivih bodo te novosti zagotovo dobile vso podporo in prispevale k še kvalitetnejšemu delu, kar je bil končno namen tega dela zakona. Nasprotno pa so s tem prizadeti interesi tistih lovcev, ki lov še vedno jemljejo predvsem kot nedeljsko zabavo in ne kot zahtevno in odgovorno delo pri varstvu in gojitvi divjadi. Lovne dobe na nekatero divjad so določene pod močnim vplivom nevarnosti škod v kmetijstvu. S tem pa so še vedno možnosti za samoupravno sporazumevanje lovskih organizacij. Ob tem je potrebno poudariti, da vsi dosednji dogovori in sporazumi v okviru področnih zvez in Lovske zveze Slovenije še vedno veljajo. S tem, da se lov na srnjaka pričinja že s 16. majem, niso upoštevane le klimatske specifičnosti Slo-

venije, pač pa naj bi zgodnejši pričetek lova prispeval k temeljitejšemu gojitvenemu poseganju. To analogno velja tudi za srno in mladiče; s podaljšanjem lovne dobe bodo lov. organizacije lažje izpolnile količinski in izbirni odstrel srnjadi.

Končno so v tem delu zakona pomembna in zanimiva določila o vnašanju divjadi, o naseljevanju neavtohtonih vrst ter o oborah. O odstrelu ranjene in bolne divjadi izven lovne dobe pa bo zakon treba dopolniti z ustreznim izvršilnim predpisom.

V tem času, ko je izvajanje lova še na višku, so zlasti zanimiva najpomembnejša določila VII. poglavja. Pravico lova imajo, tako kot doslej, člani lovskih družin in strokovni delavci organizacij, ki upravljajo lovišča (lovski čuvaji), pod posebnimi pogoji pa tudi domači in tuji lovci. Prav tako ostaja tudi lovski izpit kot obveznost in pogoj za samostojno opravljanje lova.

Ob naraščanju fizičnih kapacitet lovskih družin, ob zahtevah in obveznostih za strokovnejše gojitveno delo, po drugi strani pa z nadaljnjim uvajanjem etičnih in humanih načel za lov ta del zakona prinaša vrsto novih ureditev. Tudi na tem področju zakona je bilo že v razpravi možno ugotoviti pogosto nasprotujoče si poglede in zahteve. Toda bilo je vloženo mnogo truda v oblikovanje normativov, ki naj zagotavljajo strokovno in etično neoporečnost, hkrati pa prispevajo k ohranitvi nekaterih tradicij.

Določba o tem, da je dovoljena le uporaba lovskega orožja, ni novost, podrobnosti (minimalni kalibri in udarna moč) pa bodo določene z izvršilnim predpisom.

Brakade in pogoni na parkljasto divjad in medveda, z izjemo na divjega prašiča, niso dovoljeni. Pač pa kot način lova na parkljasto divjad ostaja pritisk z največ tremi gonjači, brez psov. Pri tem

ne gre le za zagotovitev potrebne, čeprav večkrat podcenjevane varnosti na lovu. Osnovno vodilo pri tem je bilo, da je na pritiskih in pogonih, v dosedanjem pomenu, strokovno poseganje v populacijo, npr. jelenjadi, srnjadi in gamsov, praktično nemogoče in izključeno.

Ob podaljšanju lovnih dob, kar zakon zagotavlja, bo potrebno razvijati in spodbujati tudi druge oblike skupinskih in posamičnih lovov, na katerih bo izbira oz. pravilna presoja pred strelom zanesljivejša. Samo zaradi družabnosti in v škodo strokovnosti zagovarjati dosedanje tradicije, je vsekakor zgrešeno.

Podobni razlogi so narekovali tudi prepoved uporabe žarometov, motornih vozil, raznih elektro-akustičnih in drugih pripomočkov, polavtomatskega in avtomatskega orožja ter prepoved lova na parkljasto divjad ponoči. Seveda pa je iz razumljivih razlogov lov na divje prašiče ponoči dovoljen, vendar brez žarometa. Kljub temu, da so bile v razpravi številne pripombe o nehumanosti lovljenja s pastmi, predvsem iz vrst nelovcev, je odslej še dovoljeno loviti s pastmi, vendar le s takšnimi, ki divjad v trenutku usmrtijo. S tem uporaba stopalk odpade. V izjemnih primerih in s posebnim dovoljenjem pa je ponovno predvidena možnost uporabe cianovodika.

Za nadaljnji razvoj lovske kinologije je za lovske organizacije obvezujoče določilo, da se smejo za lov uporabljati le čistokrvni lovski psi, z uspešno opravljeno preizkušnjo.

Končno je iz tega poglavja potrebno omeniti tudi prepoved spomladanskega zažiganja suhih trav, grmišč in podobnega, kar nudi zavetišča in gnezdišča divjadi. O drugih aktualnih nalogah, ki izhajajo iz novega zakona, pa bo LOVEC poročal v naslednjih številkah.

Lisica

Blaž Krže, ing. gozd.

Osnovni podatki

Čeprav je lisica pri nas najpogostejša zver, pa nam je o njenem življenju še veliko neznanega. V zadnjih 15 letih se v Evropi pa tudi naši širši in ožji domovini vse pogostejše srečujemo z različnimi pogledi, ki se več ali manj križajo s tradicionalno ukoreninjeno miselnostjo o škodljivosti te divjadi. Ponekod se nekateri zavzemajo za popolno varstvo že dokaj redke lisice kot »najpomembnejšega biološkega regulatorja miši«, drugi stremijo za skoraj popolnim iztrebljenjem lisice. Temu botruje tudi naraščajoče povpraševanje po lisičjem krznu; pod vplivom mode so cene lisičjih kožuhov dokaj visoke. Močan in utemeljen vpliv na velik odstrel imajo tudi ukrepi proti širjenju stekline, pa tudi prepričanje, da je s pokončevanjem lisic možno številčnost male divjadi povečevati skoraj neomejeno. Z iztrebljenjem naravnih sovražnikov lisice je človek prevzel nalogo, da z lovom uravnava številčnost lisice kot sovražnika »koristne« div-

jadi in prenašalca bolezni, nevarnih domačim živalim in človeku. Samo zaradi velike ekološke prilagodljivosti, od nižin do zgornje drevesne meje v vseh podnebjih, in zaradi velikega prirastka obstoj te zveri danes še ni ogrožen.

Sodobno lovstvo si prizadeva, da bi divjad vseh vrst obravnavali po biološko in znanstveno utemeljenih gojitvenih smernicah. To načelo bi moralo veljati tudi za odnos sodobnega lovca do lisice.

Lisica (*Vulpes vulpes*) je razširjena v vsej Evraziji, severni Afriki in Severni Ameriki. V Avstralijo so jo naselili sredi prejšnjega stoletja. Čeprav nekateri znanstveniki trdijo, da so zlasti v severnih predelih podvrste lisic – z različnimi metodami naj bi determinirali kar 47 podvrst – pa tudi ta trditev ni povsem utemeljena. Dejstvo je tudi, da se v nekaterih predelih življenjska prostora navadne in polarne lisice celo prekrivata.

Zlasti v nekaterih področjih ugotavljajo, da je prirastek pri lisici neposredno odvisen od prehranbenih razmer. Znano je, da so

dobra »mišja« leta predvsem posledica ugodnih vremenskih razmer, to pa tudi pozitivno vpliva na številčnost lisic. Vendar si povečanja številčnosti ne moremo razlagati tako, češ da razmnožitev miši neposredno vpliva na povečanje prirastka, saj se lisice razmnožujejo samo spomladi. Medtem ko mali glodalci morebitne pomladanske izgube pri prirastku nadoknadijo v kasnejših leglih. Že BIEGER je leta 1931 ugotovil, da med številčnostjo mesojedih vrst in zajcev ni neposredne vzročne zveze, kar je sicer še vedno pogosta trditev. Pri tem so odločilnejši drugi naravni (vremenski) vplivi. Kljub temu pa lahko sklepamo, da je lisica eden najpomembnejših nadzornikov mišje številčnosti.

Telo odrasle srednjeevropske lisice je dolgo 65 do 80 cm, rep 35 do 45 cm, uhlja po 9 do 10 cm in zadnji nogi po 14,5 do 17 cm. Odrasla lisica tehta od 5,5 do 9 kg. Na Norveškem so ugotovili največjo težo 14,3 kg (BURROWS 1968). Skelet (okostje) zajema 7 do 8 % skupne telesne mase. Samice so v poprečju manjše in lažje kot samci. Zobna formula je:

$$\frac{3 \ 1 \ 4 \ 2}{3 \ 1 \ 4 \ 3} = 42 \text{ zob}$$

Na sprednjih nogah ima pet, na zadnjih pa štiri kremplje.

Koža je največkrat rdeče rjave, lisičje rdeče barve, zunanji del uhljev in sprednja stran nog sta črna. Belo barvo je najti na grlu, prsih, trebuhu in koncu repa (cvet). Zaradi barvnih različic nahajamo tudi različna, krajevno značilna imena za posamezne barvne odtenke kožuha.

Lisica menja dlako enkrat letno. V aprilu – maju izgubi zimsko dlako, katero nadomesti krajša poletna dlaka, ki v pozni jeseni zraste v gostejšo, daljšo zimsko. Mladiči so značilno sivo rjavo obarvani. Poprečna gostota zimske dlake je 67 nadlank in okrog 1000 podlank na cm².

Pred lisičino

Foto K. Mlinar

Njeno življenjsko okolje

Življenjsko okolje lisice je v vseh vegetacijskih in klimatskih predelih njene razširjenosti. Segaja od morja do step v centralni Aziji in ledenikov v Alpah vse do nadmorske višine 4500 in več metrov. Kraj za lisičino, ki je njen rodni, zrejni in bivalni prostor, je zelo skrbno izbran. Odločilnega pomena pri tem sta pokrajinska in talna struktura; največkrat je blizu gozdne roba. Število jazbin in lisičin je močno odvisno od vplivov okolja, kar potrjujejo tudi naslednji podatki.

BEHRENDT (1955) poroča o 181 lisičinah na površini 22 000 ha (0,82 na 100 ha), LIHAČEV (1958) o 41 lisičinah oz. jazbinah na 4465 ha (0,92 na 100 ha), STUBBE (1965) pa je poročal kar o 128 brlogih na 1300 ha gozdne površine (9,88 na 100 ha). Poprečno torej na 1000 ha gozda 0,3 do 4 brlogi, na 1000 ha gozdnate stepe ali stepe pa 1 do 25. V suhem vremenu in mirnem okolju lisica spi podnevi izven brloga, največkrat zvita ob deblu močnejšega drevesa.

Biotop lisice je BEHRENDT takole opisal:

Njeno življenjsko okolje je prostor, kjer se lisica zadržuje v posamičnih krajših ali daljših obdobjih

jih svojega življenja. Ta prostor zajema več »lovskih revirjev«, kjer lisica izmenično lovi. Velikost in število takih revirjev sta pogojena s prehrabnimi razmerami in skupno s številčnostjo populacije določata velikost življenjskega prostora posamezne lisice. Velikost in lega življenjskega prostora pa sta seveda pogojeni tudi od lege brloga – lisičine. Znano je, da ima lisica v okolici brloga »zaščitno področje«, kjer ne lovi. BEHRENDT (1955) je v poskusnem revirju z okrog 0,9 lisice na 100 ha ugotovil poprečno velikost življenjskega prostora lisice v premeru od 5 do 8 km, kar površinsko ustreza 20 do 50 km². Do teh ugotovitev je prišel z opazovanjem oz. odstrelom markiranih lisic; od skupno 50 ponovno opaženih oz. odstreljenih markiranih lisic se jih 32 (64 %) ni oddaljilo več kot 8 km, 18 lisic (36 %) pa se je odselilo – (populacijska izravnava) in so bile uplenjene do 30 km, izjemoma celo 70 km od mesta markiranja oz. izpusta. V najboljših ekoloških (prehrabnih) razmerah je življenjski prostor lisice od 5 do 12 km². Natančnejša velikost pa je seveda odvisna od številnih dejavnikov v okolju. Poznavanje vsaj osnovnih zakonitosti je pomembno za nas tudi zaradi morebitnih ukrepov zoper širjenje stekline.

V ZDA so leta 1969 izvedli poskus s telemetrijo (merjenje na daljavo); s pomočjo baterijskega oddajnika v ovratnici 7 lisic so ugotovili, da je letni življenjski prostor posamezne živali 57 do 160 ha (0,57 do 1,60 km²). Po BURROWS-u (1968) imajo samo lisjaki svoje »teritorije«, samice ne. STORN (1965) je z opazovanjem oz. s spremljanjem z oddajnikom opremljenega lisjaka v 6,5 meseca ugotovil njegov življenjski prostor 3,1 × 2,3 km. SHELDON (1950) je pri raziskavah v ZDA ugotovil, da se je odrasel lisjak v 11 dneh vrnil 37 km nazaj, drugega, v začetku septembra markiranega lisjaka, pa so v začetku decembra uplenili kar 64 km daleč. Sicer so v svetu, zlasti v zadnjih 10 letih znanstveniki z markiranjem divjadi zbrali vrsto dragocenih ugotovitev. Zanimiv je poskus JENSENA (1969) na Danskem, ki je od skupno 280 markiranih lisic zbral podatke o 86 (31 %). Od teh jih je bilo 70 % uplenjenih do 5 km daleč, 7 % od 5 do 10 km, 12 % med 10 in 25 in 12 % dlje kot 25 km od mesta markiranja. Za opazovanje oz. ugotovitve je značilno, da je bila večina markiranih lisic uplenjena ali opažena bližje kakor 10 km od mesta, kjer so bile skotene oz. markirane, izjemne oddaljenosti pa so tudi nad 100 in več km.

Izmed posamičnih mesecev so lisice »najmanj aktivne« marca, malo pred kotenjem mladičev, sicer pa je aktivnost sorodna drugim mesojedim vrstam. Pozimi je dnevna aktivnost večja, na to pa vplivajo tudi nizke temperature, padavine in tudi zračni tlak.

Lisjaki svoj teritorij označujejo z iztrebki in urinom zraven štorov, kamnov in drugih opaznih stvari. Posebne žleze z zunanjim izločanjem, ki so zlasti aktivne v času paritve, so pomembne v tako imenovanem »kemičnem komuniciranju«. Samice označujejo teritorij svojega brloga, kljub temu pa se

Število mladičev v opazovanih lisičinah leglih

Avtor, leto raziskave	Število opazovanih legel	Poprečno štev. mladičev v leglu	Opazovali v
Schwitzenberg, 1950	210	4,92	ZDA, država Michigan
Richards in Hine, 1953	25	5,10	ZDA, država Wisconsin
Schofield, 1958	1809	5,10	ZDA, država Michigan
Lihačev, 1958	72	4,80	ZSSR, podr. Tule
Ščerbina, 1966	28	3,90 (1–7)	ZSSR, Turkmenija
Soviš, 1967	32	5,54	ČSSR, Nitra
Stubbe, 1967	33	4,94 (2–10)	NDR – Hakel
Wandeler, 1968	145	4,84 (1–12)	Švica, okolica Berna

pogosto dobro prenašajo, saj so bili ugotovljeni že skupni dvojni skoti. S posebno žlezo na zgornji strani korena repa lisice označujejo tudi vhod v brlog. Številne podrobnosti pa so še neraziskane.

Razmnoževanje

Lisica se razmnožuje, kot vsa večja divjad, enkrat v letu. V srednji Evropi je glavni čas paritve od začetka do sredine februarja, v južnih predelih že ob koncu decembra in v januarju ter v severnih in vzhodnih predelih od konca februarja do začetka aprila. Na južni polobli – v Avstraliji, kamor so lisico naselili, pa je paritev v juliju oz. avgustu.

Lisica, velja za lisico in lisjaka, je spolno zrela z devetimi, desetimi meseci. Po približno 10 dnevni predparitvi sta 2 oziroma so 3 dnevi godnosti za paritev. Po trditvah nekaterih znanstvenikov (Haltenthorn in Roth 1968) oploditev v prvem dnevu godnosti da največ mladičev, kar pa je odvisno tudi od starosti lisice. Zaskok, največkrat v prvih jutranjih urah, traja 15 do 25 minut. Po paritvi lisjak živi v bližini lisice in ji »pomaga« pri mladičih. Vendar pogosto ni tako, saj je lisjak nagnjen k mnogoženstvu, opazovali pa so tudi lisico, ki jo je večkrat zapored zaskočilo več lisjakov.

TEMBROCK (1967) je pri lisicah v ujetništvu (oborah) ugotovil, da samec pomaga samici v skrbi za prehrano mladičev.

Številni strokovnjaki so proučevali tudi razmnoževanje in prirastek pri lisicah. Prva pomembnejša ugotovitev večine strokovnjakov je, da vse lisice niso vsako leto oplojene. Delež neoplojenih lisic je bil v posameznih predelih tako različen, da je možno sklepati, da je stopnja prirastka odvisna od številčnosti populacije.

Lisica skoti mladiče v brlogu po 51- do 54-dnevni nosečnosti. Pri-

Lisjak ob paritvi

Foto ing. J. Černač

bližno pet dni pred skotitvijo samici na trebuhu močno izpade dlaka, s katero postelje gnezdo. V srednji Evropi je večina skotov v prvi polovici aprila, s poprečnim številom mladičev 4 do 5. Zanimivi so podatki o opazovanju števila mladičev (tabela na strani 266). S preiskavo maternic pa so ugotovili poprečno: v ZDA 5,37 oz. 6,80 zarodka, v Avstraliji 4,30, v Švici 5,92, Angliji 4,86, 4,29 in 4,71, na Irskem 5,38 in 5,41 v severni Švedski, v srednji Švedski 4,80 in južni Švedski 6,38.

Po skotitvi tehta mladiček poprečno 100 g (85 do 150), kotenje samo pa traja 2 do 4 ure; samica posteljico požre.

Stopnja prirastka je različna, v klimatsko ugodnih letih do 200 % pomladanske številčnosti populacije. Opazovanja v NDR kažejo na prirastek 180 % (leta 1962 – 139 %, 1964 – 200 %, 1966 – 244 %).

Mladiče, ki so slepi od 12 do 14 dni, prve tri tedne samica hrani samo z mlekom, ki med drugim vsebuje 6 % maščob, 6 % beljakovin in 4 do 5 % ogljikovih hidratov. Lisica ima tri pare mlečnih žlez in največkrat osem seskov, redko več.

Po 20 do 24 dnevih, ko pričenejo mladiči jesti tudi mesno hrano, se vse pogosteje, tudi podnevi, začnejo pojavljati pred brlogom. Kot že

rečeno, lisjak pogosto pomaga lisici pri zreji legla in jo tudi »zamenja pri vsakodnevnih opravilih z živahnim naraščanjem«.

Vsi raziskovalci so enotni v ugotovitvah, da v populacijah prevladuje moški spol in da je spolno razmerje, iz ne povsem pojasnenih vzrokov, vedno v korist samcev. Podatki o tem se pri odraslih lisicah gibljejo od 1,5:1; 1,2:1; 1,4:1; 1,6:1; 1,3:1. Podatki o spolnem razmerju lisic v loviščih Sloveniji so bili zelo zanimivi.

Poznavanje spolnega razmerja je, za poznavanje celotne biologije populacije, osnovnega pomena.

V prvih tednih so mladiči zelo podvrženi izgubam zaradi mraza in vlage, pa tudi raznih nalezljivih bolezni. Naravni sovražniki lisice v Evropi so: volk, rosomah, planinski orel pa tudi potepuški psi. Redkeje je lisica plen risa, divje mačke, jazbeca in velike uharice. Po podatkih TEMBROCKA (1957) so v orlovem gnezdu našli 15 lisičjih lobanj, v centralni Aziji pa je lov na lisice z orlom še dokaj pogost in priljubljen.

Drugi naravni vzroki izgub pri lisicah so: promet, intenziviranje kmetijske in gozdarske proizvodnje, še zlasti pa nekontrolirano zastrupljanje miši in voluharjev.

(Nadaljevanje in konec prihodnjic)

Gamsje garje na Tirolskem in še kaj

S. Valentinčič

Tudi na Tirolskem imajo gamsi garje že dolga desetletja, kot jih ima ta divjad naših severnih sosedov. Najbrž zaradi znanega naziranja o koeksistenci gamsov in garij. Vendar velja našim lovcem predložiti zelo zanimivo in poučno analizo o tej gamsji bolezni, ki jo je o tem izdelal znani in priznani strokovnjak dipl. ing. Gert Rottler iz gozdnega gospodarstva Mayerhofen. On je obenem tudi predsednik zveznega odbora za gospodarjenje z gamsi.

Analiza, ki je objavljena letos v št. 7/8 (julij, avgust) revije »Jagd in Tirol«, je sicer pomanjkljiva v tem, da ne navaja metode zbiranja podatkov o gamsih in gamsjih garjah. Iz teksta analize se vidi, da so podatke zbirali na temelju opazovanj zdravih in garjavih gamsov na daljavo. Kakorkoli že, analiza vseeno dosti pove, saj obsega čas 22 let (1954–1975) in analizira 2346 za garjami obolelih gamsov. Avtor je bralcem po vrsti navedel opažanja oziroma rezultate. Skušal bom po istem vrstnem redu v skrajšani obliki podati njegova dognanja.

Prostorska razporeditev garij je hkratna z veliko populacijsko gostoto na majhnem prostoru, zlasti ko se v določenem letnem času gamsi nekje bolj na gosto zberejo; bolne gamse je najti zlasti v jarkih in dolinah.

Letni čas in garje. Največ jih je opaziti v mesecih januar–ma-

rec, minimum v mesecu juliju, vendar se že proti koncu poletja prično pogostejše pojavljati in se jeseni število obolelih naglo povzpne. Od okužbe do takrat, ko je garje možno opaziti na daljavo, minejo eden do trije meseci, odvisno od konstitucije gamsa; tudi intenzivnost okužbe ima pomembno vlogo. Proti koncu poletja se garje naglo stopnjujejo, kar se da razložiti s silno namnožitvijo srbcev čez poletje, dasi so prav tedaj gamsi v najboljši kondiciji. Vodeče koze podležejo garjam prej in bolj kot nevedeče. V poznih jesenskih mesecih so garje skoraj tako pogoste kot pozimi. To si je moč razložiti z menjavo dlake, z nastopajočim mrazom, s prskom, ki gamse oslabi in pa s tem, da tedaj začne primanjkovati hrane, zlasti gamsom najljubše paše, posebno če je te divjadi preveč.

Časovna težišča maksimalnega napada garij so glede na spol, starost in nekatere druge okoliščine različna. Do 2 let starosti glede na spol ni razlike pri obolenju za garjami. Kozli v starosti okrog 8 do 9 let zbole že decembra, kar je očitno v zvezi z naporu ob prsku. Za mlade kozle od 2 do 4 let je težišče obolenja za garjami v februarju.

Koze v starosti 6 do 7 let obole za garjami jeseni prve, kar dovoljuje sklep, da se prav te tudi prve prskajo. Ko koze dosežejo starost 14 let, praviloma ne dajejo (na Ti-

rolskem) več mladičev. Le-te in pa sploh gamsi, oboleli za kako drugo boleznijo, zbole za garjami sicer pozneje, vendar v večjem odstotku. Starostna struktura za garjami obolelih gamsov na prvi pogled kaže, ko da zboli največ mladih gamsov, vendar prikaz vara. V razredu mladih gamsov obeh spolov (starost do vključno 2 leti) je sicer absolutno največ obolelih, vendar relativno gledano – v primeravi z odstotkom, ki ga ta skupina gamsov predstavlja v populaciji – prav ona najmanj oboleva za garjami. (Situacijo po skupinah nazorno prikazuje tabela levo spodaj.)

Procentualno daleč najredkeje obolijo za garjami enoletni gamsi (teh je v populaciji 7% med samci in 7,5% med samicami, med garjavimi pa je enoletnih gamsov po 3% pri obeh spolih).

Obolevnost za garjami, izražena s faktorjem obolelosti (ta se dobi, če odstotek garjavih gamsov delimo z odstotkom, ki ga ta starostni razred predstavlja v populaciji), se je pokazala takole: Mladina oboleva (relativno) najmanj, še posebno enoletna. Od dveh let dalje nastopi diferenciacija med kozli in kozami. Kozli so že od 3. leta močno ogroženi z garjami in ta ogroženost se še veča do 9. leta, kar se da razložiti z izčrpavanjem ob prsku, saj se s starostjo primeri garjavosti od novembra dalje skokovito množijo. V 10. in 11. letu obolevnost popusti, ker se ti kozli prska manj oziroma bolj zmerno udeležujejo, od 12. leta dalje pa se zaradi staranja zopet poveča in nekje po 15. letu morebiti še živeče kozle garje zagotovo napadejo. Sicer se pa tudi druge gamsje bolezni manifestirajo prav na tak način.

Triletna koza oboleva mnogo manj kot kozli, pa tudi starejše, vse do 6. ali 8. leta, kar kaže na njihovo izredno vitalnost. Potem se obolevnost za garjami stopnjuje in je okrog 15. leta največja. Ko pa

Starostni razred	Odstotek v populaciji		Odstotek med obolelimi za garjami	
	♂	♀	♂	♀
III (do vključno 2 let)	30	30,5	23,5	21
II (♂ 3–8 let) (♀ 3–10 let)	11,5	20,7	20,5	24,5
I (kozli več kot 8 let) (koze več kot 10 let)	3,5	4,5	6,0	4,5

Pogled z grebena Črne prsti na primorsko stran

Foto P. Adamič

koze z okrog 16 leti starosti neha-
jo dajati mladiče, se obolevnost
celo zmanjša.

Faktor odstrela gamsov,
ki ga je za Tirolsko razvil Rottler
in ki se sklada z doslej prikazano
dinamiko obolevanja za garjami,
je postal 1. aprila 1976 podlaga za
smernice odstrela gamsov na Ti-
rolskem.

Rottlerjev tako imenovani faktor
odstrela predvideva naslednji letni
odstrel gamsov po starosti:

mladičev 20 % (predpostavlja se,
da jih pogine še 30 %),
enoletnih gamsov 20 %,
dveletnih gamsov 10 %,
triletnih gamsov 10 %,
(mladine torej 60 % op. S. V.)
gamsov II. razreda (kozli 3–8, koze
3–10 let) 5 %,
gamsov I. razreda (kozli čez 8 let
in koze čez 10 let) 35 %.

Med povzetki in zaključki velja na-
vesti še naslednje avtorjeve sklepe:
Populacijska gostota (preveč) gam-
sov, konkurenca v prehrani, sta-
rostna in spolna struktura popula-
cije in pa tudi starostna meja so
velikega pomena pri preprečeva-
nju in zatiranju garij.

Močan poseg z odstrelom koz je
po eni strani povzročil prestanek
garij, po drugi strani pa je imel za
posledico velik prirastek mladičev.
Čim zgodnejši jesenski odstrel
mladičev pomeni razbremenitev
vodeče, doječe koze in njeno večjo
odpornost proti garjam, pomeni pa
tudi zmanjšanje izvora garij, saj so
prav mladiči, katerih je v popula-
ciji največji odstotek, velik vir šir-
jenja garij, nevarnost garij pa z
nastopom jeseni poraste.

Boj proti garjam je nujno voditi na
širokem prostoru in to z močnim
odstrelom tam, kjer je težišče garij.
Zaključno je potrebno ugotoviti,
da rezultati teh (Rottlerjevih, op.
S. V.) raziskav potrjujejo pravilnost
osnov novih avstrijskih smernic za
odstrel gamsov. Lovcem in lovskim
organizacijam pa ostane, da jih
uresničujejo in prenehajo z dose-
danjo tradicijo in prakso lova na
gamse!

Toliko iz te Rottlerjeve analize
2346 primerov garij na Tirolskem,
ki je pripeljala do določenih kon-
kretnih zaključkov, do Rottlerjeve-
ga odstrelnega faktorja gamsov in
do tega, da je v Avstriji prišlo do

popolnoma novih smernic glede
odstrela gamsov, smernic, ki so v
popolnem nasprotju s tradicijo,
smernic, kakršne tudi v Sloveniji
zastopajo lovci in lovske organi-
zacije, ki korakajo s časom ...

V tej zvezi se je oglašil tudi pred-
sednik tirolske lovske zveze (Lan-
desjägermeister von Tirol) Karl
Weyer in v letošnji majski številki
revije »Jagd in Tirol« napisal uvod-
ni članek »Pripravljeni za sodobno
gospodarjenje s parkljasto div-
jadjo«. V njem omenja nove smer-
nice za odstrel gamsov, omenja
potrebo po uravnovešenju lovstva
z drugimi panogami, ki so prisotne
ob večnamenski rabi prostora in se
zavzema za to, da se lovstvo mora
vključiti v sodobne družbene to-
kove – če hoče obstati. Sprejema
novo kategorizacijo parkljaste div-
jadi, ki ne temelji več (!)
na vrednosti rogovja in
rogiljev, ampak na 3 starostnih
razredih: III. razred (mladiči in
mlada divjad), II. razred (zreli in-
dividui) in I. razred (stari individui),
kar smatra za edino možno, ker je
to prirodno utemeljeno. Svoj čla-
nek zaključuje z načeli, ki sem jih

prevedel dobesedno in jih navajam: »Nove smernice so organski nadaljnji razvoj naše lovske tradicije, njih jedro pa zares nazaj k naravi. Trofeja ne more biti osrednja vrednost lova, katerega smoter naj bo: obstanek divjadi vseh vrst v sozvočju z naravnimi zakonitostmi.

Tudi pri upoštevanju teh smernic ne bodo kapitalni samci rasli kot gobe po dežju, vendar, ob upoštevanju spolnega razmerja 1 : 1, ob izbirnem odstrelu znotraj treh starostnih razredov, in sicer upošteva je starost in razvitost, ne pa zgolj videz, bomo imeli, po dosedanjih izkušnjah, močnejšo in bolj zdravo div-

jad, s tem pa tudi močnejše trofeje.

Količina je pri parkljasti divjadi sovražnik kakovosti (!).

Če hočeš torej imeti stare samce, moraš streljati mlade, varovati srednje stare – tako boš dosegel uspeh.«

Bralcem Lovca prepuščam, da te smernice in zaključke pogledajo v luči naših navodil za boj proti gamsjim garjam, da jih pogledajo tudi v luči prirodnega modela gojitve divjadi in pa v prvi vrsti, da jih pogledajo v luči smernic, stališč in sklepov skupščine Lovske zveze Slovenije v Novi Gorici.

Gamsov čop kot trofeja

Miloš Kelih

Vsaka trofeja ima za lovca svoj pomen in svoje doživetje. Zlasti cenimo vrhunske trofeje, ker do njih pridemo le redko v življenju. Zavedati pa se moramo, da k vrhunski trofeji, ki zasluži posebno spoštovanje, lovec praviloma ničesar ne prispeva, v skrajnem primeru pa zelo malo. Poleg tega so tudi dogodivščine na lovu pri upletnitvi divjadi dokaj različne.

Trofeja je tudi gamsov čop, kakor ruševčevi krivci. Gamsov čop naj bi pri nas pomenil posebno vrednost moža, ruševčevi krivci, ki so jih včasih nosili zlasti mladi lovci in drugi fantje, pa pomenijo korajžo. Da pride velik gamsov čop do veljave, se nosi pokonci, krajši čop pa poševno za klobukom. Nemci mu pravijo »Gamsbart – gamsova brada«, čeprav z njegovo brado nima nobene zveze. Ne zraste mu na bradi, ampak na hrbtu. Gams namreč nima dolgih dlak na bradi, kakor jih ima domača koza ali kozorog.

Veljalo je pravilo in naj bi veljalo

tudi sedaj in v bodoče, da na klobuku nosimo perje ali dlako tiste divjadi, katero gremo loviti. Tako se je zgodilo, da je lovec vprašal gosta, ki je prišel na lov, kaj želi loviti. Gost pa je odvrnil: »Kaj sprašuješ, poglej za klobuk!« Gamsov čop je veljal za lov na gamsa, ruševčevi krivci za lov na ruševca, podrepno perje (podrepek) divjega petelina in gozdnega jereba za lov na ta dva trubadurja, racakovi krivčki za lov na race, ščetine divjega prašiča za lov na črnuhe, fazanovo perje za lov na te lepote naših polj itd. Z zlatom ali srebrom okovani rožički gumbarja*, obeseni pri urni verižici, niso bili samo lep okrasek, ampak so pomenili tudi lov na srnjaka. Takšni rožički – gumbi so bili nekoč zelo

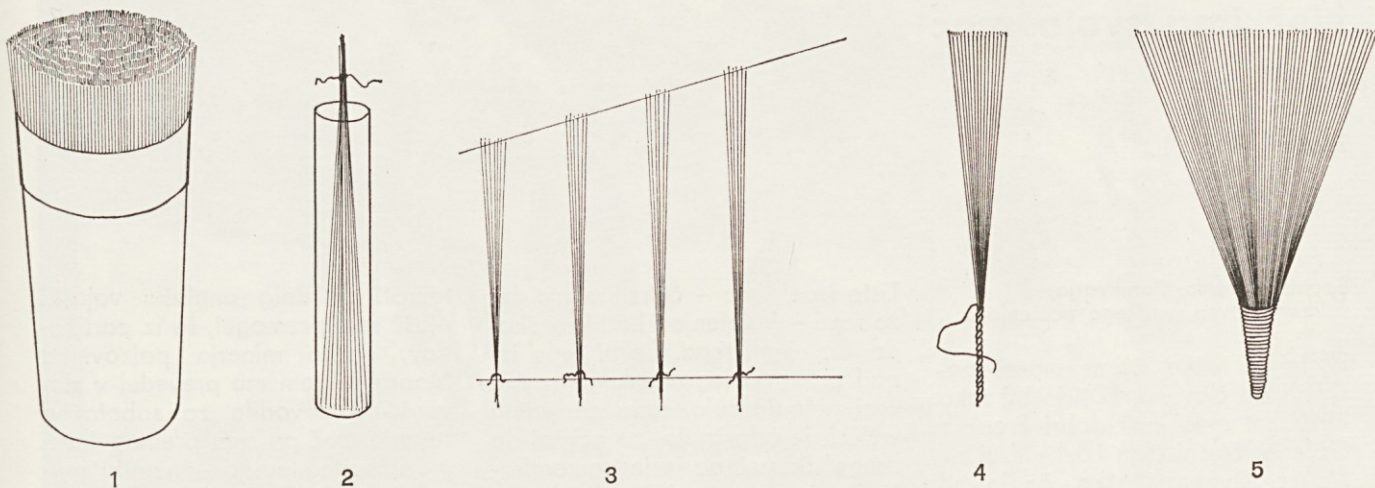
* Gumbar je srnjak katerekoli starosti, ki ima rogovje oziroma rožička podobna gumbu, visoka do 2 cm, ne upošteva je nastavkov ali rožnic. Srnjak z daljšim rogovjem oziroma rogovoma brez odrastkov je šilar. Njegovo rogovje so šila. Urednik

iskani, ampak so morali biti res pravi »gumbi«, to se pravi rogovje res pravih gumbarjev, ne navadnih šilarjev, ki jih nekateri lovci štejejo kar med gumbarje.

Vrednost gamsovega čopa je za lovca tem večja, če si ga zveže sam. Kako to napravimo, naj na kratko opišem. Predvsem si moramo prizadevati, da dlako pravilno porujemo, kar najlažje storimo še pri toplem gamsu, preden se ohladi, ker je ruvanje dlake pozneje težavno in neuspešno, saj se dlaka bolj trga kot ruje.

Za čop pride v poštev samo najdaljša dlaka, ki gamsu raste na hrbtu od pleč do repa. Dlako pričnemo ruvati na hrbtu za pleči. S palcem in kazalcem primemo manjši šop dlake prav pri korenu in sunkoma potegnemo proti gamsovi glavi. Izruvane šope dlake preprimemo v levo roko in z desnico z lahnim ruvanjem odstranimo iz njih podlanko, ki je svetlejša barve in sega komaj do sredine dolgih oz. visokih nadlank z roso – cvetom. Tako očiščene šope dolgih dlak zlagamo na primerno dolg papir po vrsti, kakor jih izrujemo, tako vsak šop posebej ovijemo, na vsake tri šope pa priložimo palčko, ki varuje dlako, da se ne polomi. Ko izrujemo vso dla-

1. Šope dlake vstavimo v kozarec s cvetom navzgor. 2. Steklena cevka z zavezanim šopkom. 3. Zavezane šopke dlak zlagamo po velikosti. 4. Najprej povežemo k žici ob »zanki« najkrajše šopke. 5. Izdelan gamsov čop s tulcem iz svilene niti

ko in jo ovijemo, je le-ta po dolžini že lepo razporejena. Doma papir odvijemo in dlako še enkrat z glavnikom očistimo podlanke, očiščeno dlako pa posujemo s smukcem, da se ne spriema in da lepo drsi. Razporejene šope vstavimo s cvetom navzgor v kozarec, ki mora imeti ravno dno. S tresenjem kozarca poravnamo dlake na korenu. Potem primemo s palcem in kazalcem približno 15 do 20 dlak in jih tresoč izvlečemo iz kozarca. Te dlake sedaj vstavimo s cvetom navzdol v stekleno cevko z ravnim dnom in cevko stresemo, da se dlake s cvetovi spodaj na dnu dobro poravnajo. Zravnan šopek nad korenem dlak, ki gledajo iz cevke, s svilenim sukancem trdo zavežemo. Vsi šopki naj bodo približno enako debeli. Zlagamo jih zopet po velikosti po vrstnem redu, dokler v take šopke ne povežemo vse dlake.

Potem vzamemo 0,5 mm debelo nerjavečo žico, ki naj bo dolga kakor najdaljši šopek dlake, jo po sredini prepognemo in oba žična kraka med seboj zvijemo tako, da na vrhu ostane majhna »zanka« (kakor šivankino uho), v katero privežemo močno svileno nit, ki naj bo tako dolga, da z njo povežemo vse šopke dlake ob žico. Najprej povežemo k žici ob zanki najkrajši šopek dlak. Potem šopke privezujemo okoli žice po dolžinah tako, da so cvetovi na vrhu točno zravnan. Zadnji krog so šopki iz najdaljših dlak.

Na zaključku naredimo, po možnosti še z isto nitjo, lepo obliko-

van stožčast tulec in sicer tako, da zadnje šopke povijemo od korena dlak ca. 3 cm navzgor tako, da se dlaka izpod navoja ne vidi. Tulec služi za to, da čop zataknejo za trak na klobuku ali pa da ga vtaknejo v kovinast tulec, ki ima zaponko za pritrditev na klobuk. Pripomnim naj še, da je zelo redek gams, ki bi sam imel zadosti dlake za lep čop. Navadno je potrebna dlaka dveh gamsov. Vendar je kakovost dlake pri gamsih zelo različna. Najustreznejšo dlako ima

seveda le kvalitetna, zdrava divjad. To so kozli v najboljši življenjski dobi, od 6 do 10 let. Teh pa je najbolj škoda, zato je težko priti do res kvalitetne dlake. Gamsa, katerega dlako naj bi uporabili za čop, naj bi odstrelili čim pozneje, v decembru, ker je pravzaprav šele takrat dlaka povsem dozorela. Še trije pogoji so važni za lep gamsov čop: vezava pri zelo dobri svetlobi, zadostna mera natančnosti in potrpežljivosti.

Od gamsovih dlak do gamsovega čopa

Foto J. Vester

Noč ima svojo moč

Francè Avčín

Spominu Frenka Ponikvarja,
velikega lovca, velikega poštenjaka

Vselej je težko, če se moraš posloviti od človeka, ki ti je bil tako blizu kot meni naš dobri Frenk z Golega, častni član Lovke družine Mokrc. Dvakrat težko, če je bil hkrati lovec, ki si z njim doživel svoja najpristnejša doživetja velike Narave. Tisoč drobnih vezi nama je bila npletla, jih spletla in prepletla v vrv, trdno, da bi zdržala vse. Kajti čez lovske vezi jih ni. Tako topel človek mi je bil – in še marsikomu iz naših starih zelenih vrst – ta naš stari, skromni Ponikvarjev Frenk. Njegova ljubezen je vselej bil gozd, njegov gozd. In vse, kar v njem živi. 40 let je živel v njem tudi sam, dan na dan, leto in dan. Živel in doživljal je vsako drevo. Kaj drevja je bil posadil! Tako mu je naša ponorela poveljna sekira pomenila težke osebne udarce. Boril se je proti njej, kjer je le mogel in znal. In res mu je uspelo, da ji je prikril cele dragocene sestoje tam po Mokrcu. Pozneje, ko smo se spametovali, so se spraševali, le kako da Frenka niso bili zaprli, tako kot tistega gozdarja iz Gorskega kotarja, ki je šel raje sedet, ko da bi podpisal zapovedano noro sečnjo po tamošnjem visokogorskem Krasu.

Tako je Frenk spoštoval tudi vsakršno divjad svojih gozdov. Zato je postal lovec posebne vrste, lovec, ki je na lovu najbolj užival ob uspehih solovca, kadar ga je on pripeljal do strela in plena. Sam pa je na večjo divjad komaj kdaj dvignil puško, le kakega zajčka in pa lisico, jazbeca si je kdaj pa kdaj privoščil. Enkrat pa je bil puško le dvignil tudi na jelena, domala hkrati z meno. Bilo je v prečudni zimski noči, davni že tako, da mi je danes le še svetel sen. Naj povem o tem najinem dvojnem strelu v blag spomin redkemu naravnemu lovskemu talentu, kot je bil Ponikvarjev Frenk.

Tiste trde zime – četrto stoletje bo že tega – je jelenjad hodila v škodo, da nikoli tega. Če bi repo izpod prezgodnjega tenkega snega vsaj pojedla celo, toda ne: samo vršček je odgriznila, pa naprej do druge! Še več pa je je pomendrala, igraje se po mehkih njivah, kakor to danes počne po krompiriščih. Jeze na vasi je bilo nič koliko, pa smo to novo živad lovci hodili čakati. Tako tudi midva s Frenkom tiste bajne novembrske noči tam Na gorah, samotnih košenicah za vasjo. Frenk »Pri stari hruški«, jaz pod »Kačjekom« nad sedlom, kjer se danes že prav blizu šopirijo bahave hiše zoprnega, nič več kmečkega stila, ki nekoč nebeško Slovenijo pospešeno spreverčajo v eno samo dolgočasno dolgo vas. Prav tu, dobesedno tu na Gorah za Golem, sem se bil vključil v partizane, ko smo s tovariši iz OF končno čez Barje ušli »rimski kulturi« iz največjega koncentracijskega taborišča na svetu, brž ko so se s severa vanj pričeli valiti sivo zeleni avtomobili s kljukastimi križi, polni »nadljudi«: WAFFEN – SS! Hudo, a čudovito kot v svetopisemskih časih.

Taki spomini so mi begali pred očmi. Kmalu pa me je obudil mraz, kajti slabo smo bili še opremljeni

takrat. Le dolg angleški vojaški plašč sem premogel, še iz partizanov, darilo minerja polkovnika Moora, ki sem mu prevedel v slovenščino navodila za sabotažno rušenje. Pač pa sem premogel zame imenitno puško – nemški polavtomat (G 43), predelan v lovske namene. Celó naprožilo sem ji bil naredil in merilni daljnogled je imela. Ne kak bahavi nemški Zeiss, Hensold ká-li, kar takega iz zaplenjene laške signalne naprave na sončno svetlobo. Napravili smo ga bili v partizanskih delavnicah Stare žage pod Črmošnjicami, kjer sem bil delal enostavne, a dobre merilne naprave na uplenjene laške minomete. Preprost in grob je bil, a dober. Nekajkrat nas je bil sestradance v gozdovih s pomočjo odpiljenih vojaških krogel osrečil z božansko srnino. Frenk je bil ta moj težki »V 1« prekrstil v »Vajntrogende«, po »weittragendes (Geschütz)«, po daljnostrelnem topu, ki mu je bil kot fant slovenski stregel v Tirolah v svetovni kriminalni norišnici takratnih črnožoltih »voditeljev« sedemnajsterih »cesarskih« ljudstev... Tam je bil zmrzoval vsa svoja mlada, najboljša leta, zatem pa je bil še Maistrov borec za slovensko Korosko.

To pot pa ni zmrzoval, kajti premogel je imenitno kožuhovinasto vrečo tudi že pokojnega Janka Skaléta, znanega lovskega slikarja in pisca, nekdanjega lovskega zakupnika na Golem, ki mu je Frenk dolga leta pasel divjad. Tako ga ni zeblo kot mene. Ždela sva le za streljaj vsaksebi in čakala, čakala. Luna je bila polna, zrak kristalen, a leden, ostra burja z Barja je neusmiljeno lizala po hrbtu, obraz je otrdeval. Ves zmržen sem že bil, srež na obrveh, lica brezčutna, prsti kljub zavezniškim vojaškim rokavicam kot leseni. Takih noči zadnja leta nekam ni več, še ozračje smo si pokvarili z »razvojem«, ki mu pravimo »napredek«.

Košuta v kritju pred izstopom na jaso

Foto ing. J. Černač

Kar neznosno je postajalo in že sem kanil odnehati. A tedaj se je začelo: čez leskov plot pod gozdom so se v visokih skokih pričele poganjati sive prikazni, druga za drugo, cel trop. V srebrni bleščavi na snegu so obstale, dolga vrsta, spredaj tršato bitje: košuta – vodnica! Visoko dvignjenih nosov so oprezale proti njivi nepopoljene repe. Zadaž v grmovju na gričku ob strani sem ždel jaz, ognjena njihova nesreča. Tedaj še en hrešček skok, kar čez grmovje, poldrugi seženj visoko: jelen! Seveda, poglavar pridejo šele, ko so jim haremske družice zavarovale pot! Ne bo prida v rogovje, čeprav je v telo videti kar krepak.

Sedaj krenejo, zmrznjen sneg hrsta pod parklji, da slišiš en sam šum. Počasi slede vodnici, le teleta se poigravajo okrog mater. Naravnost proti meni! Okamenim.

Tu so, niti sto korakov pred menoj! Malo ščipljejo repo, malo segajo dolgih vratov v leščevje, več pa se razposajeno podé sem in tja. Le njegovo kraljevo veličanstvo jelen ostaja previdno zadaj, lenobno grizoč v sneg. Neusmiljeno men-

drajo po repišču, da bi jih šment! In to meni pred nosom. Jelenja družabna igra, ká-li? Morda ogrevanje? A kaj jih zebe, prilagojeni so vsemu, ne kot mi izrojenci, ki v vseh naših človeških cunjah takoj drgetamo, kot zdajle jaz. Od mraza? Od vzburjenosti? Menda kar od obojega. Vendar, bolj kot bližina divjadi me buri čudovita igra prvobitnega življenja teh čudovitih naših sorodnikov v tem enako čudovitem skupnem okolju. Vendar, izbrati bo treba! Izbiram, izberem. Ne najtežji kos, ne stare košute. Vse so matere in vsaka mati je sveta. Raje kako šibko tele! Tole bo, nekam zanikrna košutica. Z neskončno previdnostjo dvigam težki »vajntrogende«, naslonim na obe kolena, jo skušam ujeti v vse prej kot zadovoljivi križec. Že jo vidim, a slika na lepem posivi, potemni, izgine. ?? Seveda, sapa je legla na steklo in takoj primrznila. Še to! Z rokavico počasi, počasi strgam led, sušim lečje, da se izčisti. Neskončno dolgo traja, da zopet vidim, to pot pridržujoč dih. Tu je zopet, z gobčkom v snegu, prava je.

Blesk me oslepi. Nesrečniki drve proti rešilnemu gozdu, na snegu pa – prazno! Zgrešil? Komaj mogoče, vendar pri teh odpiljenih starih vojaških kroglah...? Toda, kaj je to: pred rešilno živo mejo se temna telesa zavrté v vrtinec, mešajo se, neodločno mencajo. Čez čas pa drugo za drugim kot namazani bliski čez plot! Sence jih požro, kakor so jih bile dale. Jelen jo je seveda prvi ubral, le da ob meji navzgor, proti Frenku. In res, tam nekam votel pok, kot izgubljen v snegu! Frenk je streljal, tudi Frenk, vendar tudi Frenk.

Ves drhteč od razburjenja in pre-mraženosti se okorno majem na nastrel. Tu je bilo, jasno je zapisano v snegu. A nikake dlake, ne krvi... Vojaška krogla pač, čeprav odrezana, razkosala se je kot dum-dumka in obtičala. Sledim redém bežečih parkljev. Kaj pa ti stole tam, ta lisa sredi snega pred mejo, prav tam, kjer jih je tako nenavadno zavrtelo? Seveda, moja košutica, že negibna na belem mrtvaškem prtu. Pomagati so ji hoteli, ko ni več mogla, obstala. In ko se je zgrudila, so v grozi zbe-

žali. Seveda, seveda! Pobožam lepo glavico in še tako toplo, po uhljih, med uhlji. Kaj pa to: skozi kožo čutim dve koničasti otrdlini? Pa menda ni lanski jelen, z zakrnelim prvim rogovjem? In res je, popoln škart, tak kot stoji v knjigah. Vse v redu torej. Toda kaj vse bodo nekaterniki zopet govorili: da streljam otroke, jelenčke povrhu, kakšen kapitalac bi se z leti lahko razvil iz njega, kaj zato, če je zdajle še manj kot šibak! Kaj je poprečni naš lovec takrat že vedel, hotel vedeti o gojitvenem odstrelu vseh starostnih stopenj vélike divjadi! Smola, le kdo bi mogel takole na daleč ponoči s slabim daljnogledom zanesljivo ločiti zanič jelena, brez šilarjeve »prve glave«, od šibke košutice, čeprav pri dobri luni in na snegu?

Saj res, k Frenku grem po razsodnost. Saj je tudi on streljal. Dobro mi de, ko lezem v breg, toplo mi postaja. Že ga vidim, tam blizu stare hruške nekaj raziskuje po snegu. Nemara bo tudi pri njem kaj narobe?

»Jelena sem streljal, 'cahnal' je, pa izginil kot kafra...« Slediva sledem. Daleč, a nič. Seveda, tudi če je zadel, ga butasta počasna krogla iz Frenkove stare borovelske logarske »piksarce« (Foersterbüchsfinte 9,3 × 72 R), rešene pred Lahij, Nemci in tudi nami samimi ob osvoboditvi, pač ni predrila. Vstopna rana pa se je nemara zaprla, kot že tolikokrat. Vendar, tu prva kri na snegu! Temna, gosta, grenkljat okus, duh po žolču. Tu je postal, zadet, a nekam v jetra. Obležal bo, zatrdno, debela svinčenka bo svoje neusmiljeno opravila, vendar ne brž, daleč lahko še gre. A sneg je tu in luna tudi, doma pa dober lovski terierček, Frenk ni nikdar brez krvosledca. Dobiva ga, tako ali tako, vsaj jutri zagotovo!

Prideva do grmovja, zopet kri. In glej, tam onstran, po zadnjem dolgem skoku čezenj, že leži! Negibno celo. Frenkov prvi jelen, pa

toliko jih je bil prirukal drugim, jih lovce osrečil za vselej, tudi meni mojega prvega. Prvi mu je bil, a tudi edini, poslednji. Objameva se, do solz sem srečen zanj, za dobrega starega prijatelja.

Ko si ga dodobra ogledava, se spomnim svoje smole, ki ni smola, temveč pravilen odstrel, čeprav nehote. Malo je pomislil Frenk, pa prikimal in se namuznil: »Jo že imam, precej grem po vola. Vi, dohtar, pa počakajte!«

Koračim po srebru na snegu, zadnja straža dvema kraljema naših gozdov. Dolgo traja. Končno se počasi primajeta po poti za plotom, spredaj drobni Frenkec opasan z vrvjo, zadaj ogromna, počasna žival bolščečih oči. Oblaki sopare puhnejo iz nozdrvi, ko zavoha divjad. »Ta prvo vašo kapi-

talno košuto s cerakom,« je odredil vselej šegavi Frenk... Ni bilo daleč, vol ga igraje privleče do nastrela Frenkovega jelena, od tam pa po sledi do le-téga mrtvega. »No, zdaj pa še tegále na vrv, ampak ta velcga zadej, de bo za ta malem vse zabrisou...« Končno sem razumel: krvava sled v snegu mora biti ena sama, široka, a enojna! Kdo bi jo razvozljajal v dve? Iz dveh kosov jelenjadi je nastal en sam, Frenkov! V Ljubljani je navsezgodaj postal težji še za mojega, LD Golo je denarja kasirala enako, kot bi ga bila sicer, le da brez zoprvanja nekaternikov. Nekaj lovske ukane včasih ne škoduje, da je le poštena. In Frenkove so bile vselej poštene. Da je pomagal iz nesmiselne zadrege enkrat edinkrat tudi prijatelju dohtarju, tega mu le-tá ne pozabi do svoje smrti. Noč ima pač svojo moč.

Danes Frenka ni več, zjutraj na svečnico 1976 ga je pobrala sodobna morilka človeštva, k sreči šele po njegovi osemdesetletnici. Z njim je odšel moj prvi, moj véliki učitelj vélikega lova. Prelepo Golo nad Barjem s tem zame izgublja ves svoj nekdanji mik in čar. Kaj čem še? Vse prvobitno, lepo lovsko zrelih let sem bil doživel z njim, ki so ga sedaj za vselej zagnile tenje njegovih gozdov. Včasih stopim tja gor k sveti Marjeti visoko nad zakajeno, umazano dolino, utrgam zanj gorski cvet, da se zopet pogovoriva po lovsko kot svoj čas. Kajti tista zvesta lovška vez, stkana iz stoterih niti zupanja in doživetij, seže in veže tudi prek groba tja v neznane termine večnih lovišč. Ob ljubezni pa izgubi vso grozo tudi smrt, celo smrt dobrega prijatelja, saj ostane in obstane vse lepo, kar je bilo. Nekoč, nekje sem bral:

»Weine nicht, dass es vergangen! Sei froh, dass es gewesen!«	»Ne plákaj, da je minílo! Zavrískaj, da je sploh bílo!«
---	--

Na paši

Foto C. Pogačar

Pustimo jim svobodo!

Ivan Drobne

Kaj je škrijančke
kmet vsejal v brazde,
da vsa prepeva mlada
njiva?

O. Ž.

Jesen je. Ptice se zbirajo v jate, a vse ne bodo odletele na jug. Zlasti ne liščki, katerih pesem nekateri tako zelo cenijo, da jim ponujajo kletke v zameno za tegobe dolgega potovanja. V drobnih nemirnih očeh ujetih ptic pa se zrcali hrepenenje po prostranosti višav, modrini neba in v njihovih očeh je odsev vročega afriškega sonca.

Njiva z zorečim semenjem leži poleg hiše občana, ki se nasploh smatra, da v svojem okolju uživa velik ugled. Kantor pač! Zato se mu ne zdi nič hudega, če je med rastlinje s semenjem nastavil veje, »okrašene« z limanicami, za nameček pa je mednje postavil žive vabe – liščke, v majhnih lesenih kletkah.

Opazoval sem trpinčenje ujetih liščkov, ki so se v stiski skušali odtrgati z limanic. Potem pa je enemu le uspelo in odskakljal je proti grmu. Verjetno bi klavrno poginil, ker je imel zlepljene perutnice. Ujel sem ga. Tedaj pa se je prikazal samozvani ptičar. Vzel je ptico v roke, jo ošinil s hladnim pogledom in me povabil, da si ogledam njegovo zbirko.

Opazujem ptičarjeve preračunljive korake po sobi od kletke do kletke in zdi se mi kakor ječar, ki pregleduje celice jetnikov. Zlobne oči govorijo: Sedaj vas imam, niste več tako nedosegljive, svobodne pod nebom, sedaj boste služile samo meni, med temi štirimi stenami boste pele in venele ter končno ugasnile. Ako bo dovolj časa, vas ponesem na sonce. Ti stari lišček pa si že odslužil, tvoj pogled je kalen, morda te bom izpustil, verjetno si ne boš sam znal poiskati hrane in boš priletel nazaj ter me prosil za zaščito. Morda se te bom usmilil. Kako si bil v za-

četku neuklonljiv, hotel si preključiti kletko, peti nisi hotel, kadar sem bil zraven, a sem te vendarle zlomil, čas je opravil svoje. Zdaj pa si star in betežen. Kako si zdaj krotek, a novi jetniki so prav takšni, kot si bil ti. Neugnano kljujejo po žicah, nagon jih sili, da bi poletele pod nebo in proti jugu. Kako vsi trepečejo in hrepene po svobodnem nebu. Kljun tistega lepota je že ves krvav, kako sovražno me motri, ko ponosno dviga glavo. Obdržal je svoje dostojanstvo, a se bo že unesel. V očeh drugih jetnikov pa se zrcalita stiska in začudenje. Njihove oči govorijo: saj nas ne moreš kar tako obsoditi na počasno hiranje, saj smo vam koristili, naša pesem je padala izpod neba in tudi ti si ji rad prisluhnil, kako naj bi vedeli, da so tiste veje med rastlinjem drugačne od onih v gozdu.

V meni pa se je dvigal gnus, zato sem vprašal za ustrezno dovoljenje. Ptičar se je za trenutek zmedel, potem je odgovoril pritrdilno z osuplostjo in začudenjem, češ kako si upam kaj takega sploh vprašati. Preverjanja pa so pokazala, da dovoljenja še nikdar ni imel, da je samo član ornitološkega društva. Zato je primer obravnavala občinska inšpekcija, ki je sestavila zapisnik, v katerem pa so bile navedene tudi vse mogoče ptičarjeve funkcije. Zapisnikar tudi ni pozabil navesti, da je ptičar oče treh otrok itd. Seveda dovoljenja nima. V prijavi so bile navedene tudi priče, ki pa jih ni nihče zaslišal. Zato pa je bilo treba najti nekoga, ki ima dovoljenje za lovljenje ptic. Občinski inšpektor je bil tako širokosrčen, da je v zapisniku pustil prazno mesto, v katero je potem nekdo vpisal naslov nekega zakonitega lovilca ptic, ki naj bi lovil pri ptičarju. Naslov je bil vnešen z drugačno pisavo in s črnolom. Po čitanju zapisnika je ostala le praznina in razočaranje nad takšnim malomarnim ravnanjem,

toda kljub temu se mi je nekje globoko v srcu razlila toplota, saj sem storil za pernate ujetnike vse, kar sem mogel po zakoniti poti. Ostalo je le upanje, da bo po tem dogodku manj pernatih ujetnikov. Po tem dogodku se je ptičar razbesnel in me zmerjal, rekoč: »Samo ti si takšen, ti bom že pokazal, fizično in politično!« Ne vem, kaj naj bi imela v gornjem primeru opraviti politika. Toda imel je prav, saj sta mu dva lovca celo »dovoljevala« loviti ptice oziroma sta lovljenje odobraval. Pa tudi uradna oseba, ki ga je večkrat videla pri lovljenju ptic in bi ga morala preganjati po uradni dolžnosti, ni bila »takšna«.

Cankarjevi časi so sicer minili, toda njegovi liki dalje žive med nami. Nekdo, ki v drobnih rečeh ni zanesljiv, tudi v velikih ni kaj prida. Vsekakor je potrebna večja kontrola nad lovilci ptic. Varstvo divjadi oziroma narave naj bo prva in najvažnejša vloga lovstva, pri tem pa se izogibajmo cehovskega gledanja na naravo. Zakon naj bo enak za vse, to je eno izmed načel Ustave. Bistvo socialistične misli je humanizem in ko skušamo ustvariti human odnos do soljudi, naj to tudi velja do vseh živih bitij. Pomislimo samo, koliko ptic, ki naj bi prosto živele v naravi, hira po kletkah. Kam bi prišli, če bi si vsak »ljubitelj« ptic nekaznovano prilastil le nekaj ptic. Število ujetnikov bi naraslo v tisoče in tisoče, kar pri nekaterih vrstah pomeni že resno ogroženost. Tudi dejavnost, ki jo dopušča čl. 9 ramsarske konvencije, bi morala biti še posebej nadzirana in organizirana, saj se prav za tem členom skrivajo razni »ljubitelji« ptic.

Menim, da je pravi ljubitelj ptic tisti, ki jih krmi v prosti naravi in se veseli njihove selitve in vrnitve. Kadar pa človek poseže v naravo, naj to napravi s potrebno mero odgovornosti, kajti življenje je lahko uničiti – teže ga je ohraniti!

Množitev divjih prašičev na Madžarskem

Dr. Laszlo Studinka – prevedel M. Š.

Divji prašič se je v madžarskih loviščih po drugi svetovni vojni ne le močno razmnožil, ampak je tudi svoj življenjski prostor občutno razširil. Množično se je pojavil tudi v drugih srednjeevropskih in vzhodnoevropskih deželah. To je v veliki meri posledica spremembe življenjskih območij.

Prašič je divjad razsežnih sklenjenih gozdov kakor tudi močvirnih področij. Življenjsko okolje pa mu godi le tedaj, če so v njem velike nevznemirane goščave in ob njih ugodna pasišča, kjer lahko rije za ogrci, drugimi ličinkami in sladkimi koreninami. Čeprav gozdar šteje prašiče za vseskozi koristne, ne le ker uničujejo ličinke in bube gozdu škodljivih žuželk, marveč tudi zato, ker z ritjem rahljajo gozdno zemljo, pa povzročajo na poljih škodo, ki jo mora tudi v sedANJI Madžarski povrniti lovski upravičenec, ne glede če je to državno gozdno ali poljedelsko podjetje ali lovska družba s privatnim osebjem. Letno poravnana škoda od divjih prašičev znaša mnogo več kakor škoda od jelenjadi, katere pa je približno dvakrat več kakor prašičev.

V zadnjih 30 letih se je gozdna površina na Madžarskem s pogozdovanjem, predvsem slabe poljske zemlje, povečala od 12,6 na 15,8 %, to je približno za pol milijona hektarjev. To pomeni, da imajo prašiči sedaj precej več ustreznih stanišč kakor prej. Pri tem so ti nasadi, po večini v bližini polj, v zgodnjem rastnem stanju, torej največ v starosti debelitve in dajejo prašičem najugodnejša stanišča.

Tako je dana podlaga za občutno večjo razširitev divjega prašiča. Pred zadnjo vojno je bil odstrel tako velik, da je prašič obstal le še v večjih sklenjenih gozdovih hribovja in gozdnatega gričevja. Ti življenjski prostori pa niso znašali niti 10 % površine dežele. Na velikem področju manj gozdnatega gričevja Transdanubije (del dežele južno in zahodno od Donave) je

bil prašič redka prehodna divjad, medtem ko ga v vzhodnih delih nižin sploh ni bilo.

Zaradi slabo urejenih lovskih razmer po zadnji vojni so bili staleži divjadi skoraj uničeni. Šele ob vztrajnem in strokovnem gojitvenem delu 20–25 let so se staleži povečali na doslej še nikoli doseženo visoko raven, prašiči pa so se po vojni razmnožili do neslutnih množin.

Saj je znano, da se divji prašiči med divjadjo najhitreje množe, kakor se domači prašiči med domačimi živalmi. Celo poljskega zajca prekašajo. Zajka resda povrže letno 3–4-krat, vsega 8–12 mladčev, vendar imajo toliko uničevalcev, da jih komaj kaj več ostane kakor 2–3. Divja svinja povrže vsako leto 4–12 pujskov in zanje skoraj ni nevarnosti, tako da domala vsi odrastejo. Le pretkana lisica ukrade kakega še pasastega prašička ali pa prezgodnje leglo januarja–februarja zmrzne. Poleg tega pa svinjice povržejo tudi že v prvem letu življenja.

Previdno računano: zgolj ena svinja da v treh letih 20–25 rilcev. Razen tega imajo prašiči izredno oster voh in sluh, zraven pa so na sploh nadvse previdna divjad, ki svoja stanišča zapušča ponajveč šele v popolni temi. Zato je lov nanje občutno težavnejši kakor na divjad drugih vrst.

Hkrati z razmnoževanjem so prašiči jeli naseljevati nova življenjska področja. Ne zgolj zato, ker so se stanišča s pogozdovanjem razširila in je v dotedanjih staniščih nastajala prenaseljenost. Njihovo razmnoževanje in razširjanje je bilo pogojeno s še več drugimi dejavniki: Predvsem, ker sta bila glavna zadržka številnega prirastka izključena. Tako je bila na Madžarskem že pred stoletji iztrebljena velika mesojeda divjad (medved, volkaris), ki je bila pravzaprav edini zatiralec divjih prašičev in edina, ki je zmogla držati to divjad na krat-

ko. Ob tem imamo pred očmi npr. karpatske gozdove Romunije, karpški madžarski niso, in kjer je doma še velika divjad. Velika mesojeda divjad in zime z obilnim snegom drže tam divje prašiče v zelo redkih in majhnih staležih. Kaj je torej od tedaj zaviralo razmnoževanje divjih prašičev? Kužni bolezni: svinjska kuga in rdečica!

Znano je, da je divji prašič praded našega domačega prašiča in mu ni le telesno podoben, ampak tudi po svoji zgradbi soroden. Zato se ni čuditi, da so iste bolezni domačemu in divjemu enako nevarne. Še v prejšnjem stoletju so večino domačih prašičev gonili v gozd na želod; prašiči gozdarjev in drugih gozdnih delavcev še danes največkrat prosto šarijo po gozdih. Zato je bilo in je mnogo možnosti za pomešanje in križanje.

Tako so se kužne bolezni prenašale tudi v gozdove, dokler se v zadnjih desetletjih ni posrečilo z obveznim cepljenjem skoraj zatreti svinjsko kugo in rdečico. S tema strahotnima boleznima okužene živali domala vse poginejo in tako je propadel tudi divji prašič celih pokrajin. V začetku tega stoletja so bili na ta način divji prašiči v hribovju Mátre in Bükk docela zatrti. Potem je trajalo skoraj desetletje, da so se divji prašiči kolikor toliko opomogli z doseljevanjem z drugih področij. Vendar je to hvalabogu že preteklost.

Tako domači kakor divji prašiči so danes pred kugami domala varni. Toda kopje se je zaobrnilo: Ker divjih prašičev ne drže na kratko niti mesojeda divjad niti je ne ugonablajo kuge, je lovec edini prevzel vlogo regulatorja.

Kako važna je ta vloga, je pokazala skoraj nenadna velika razmnožitev divjega prašiča na Madžarskem. Za časa vojne in še desetletje potem je bilo na Madžarskem ne le malo lovcev, ampak tudi in predvsem malo risanic. Tako je kratek časovni presledek

Prizor iz lovišča na Madžarskem

Neposredno za glasilo Lovec foto dr. L. Studinka

zadostoval, da se je ta divjad silno razmnožila. Potem ko je bilo zopet dovolj lovcev in risanic, je divji prašič že naselil nova življenjska področja: mnoge goščave, nove pogozdene površine ter nanje meječa polja. Tem bolj, ker so v tem času na poljih nastali tudi veleobratni z ogromnimi monokulturami, ki so ob zorenju dajale prašiču ne le paše na pretek, temveč tudi nemotena varna stanišča. Danes se namreč že pogosto dogaja, da se divji prašiči iz gozdnih goščav enostavno preselijo v koruzišče, večkrat stotine hektarov veliko. V njihovem miru jih morebiti kdaj zmoti le komisija za ugotavljanje škode od divjadi. Od te bogato pogrnjene mize jih sploh ni mogoče pregnati, kaj šele da bi mogli uprizarjati love nanje.

Kako močno so se divji prašiči razmnožili? O tem imamo precej zanesljive podatke. Po cenitvah iz leta 1936 je bilo tedaj v vsej deželi ca. 6000 divjih prašičev. Do konca šestdesetih let so se razmnožili na kakih 16–17 000 (pomladanski sta-

lež), torej na približno dvainpolkratno število. Odstrel leta 1971 je znašal 12 000, leta 1973 že 14 200. To kaže, da se je v dveh letih posrečilo odstreliti ves prirastek in da se temeljni stalež ni znatno povečal.

Sedaj so divji prašiči stalna divjad že v vseh delih dežele, celo v predelih brez vsakršne jelenjadi, kakor v veliki ravnini vzdolž Tise in vzhodno od nje. Na skoraj kakor miza ploski, ogromni ravnini s skromnim gozdom in z intenzivnim poljedelstvom so se divji prašiči že stalno naselili v ozkih logih ob Tisi in trstičju ob ribnikih. Lovci so zadolženi, da stalež prašičev okrnijo na okoli 7000 rilcev in predvsem, da jih preženejo nazaj v sklenjene gozdove.

Ali jim bo uspelo? To je dolgotrajna in težka naloga! Čeprav je brezpogojno treba zmanjšati število prašičev, vodečih svinj ne streljajo in številčnost prašičev krnijo le na lovsko pravičen način. Poleti na zalazu in nočnem čakanju, če ta divjad dela preveliko

škodo na poljih, predvsem pa jeseni in pozimi na pogonih.

Za zagotovitev dobrega plena na pogonih je navajanje prašičev na krmišča ne malo razširjen način. Če jih v njihovih staniščih tedne dolgo krmijo s koruzo, je skoraj gotovo, da jih bodo tam zajeli v pogonu. Krmišča so ponajveč le zato, da so pogoni uspešnejši, ne pa za odstrel na čakanju, čeprav bi bil to lovsko dovoljen način.

Prašiči so izredno inteligentna divjad: Če zaznajo, da jih zgolj krmijo, ne pa love, lahko v nekaj tednih postanejo izredno domači, celo predrzni in vsiljivi. Divjad nobene druge vrste se ne »udomači« tako lahko. Zato naj bi čakanje ob krmiščih čimbolj opuščali. Pravi lovec more najti ob takem lovu kaj malo veselja.

Če pa v zasneženem zimskem gozdu odmevajo rogovi in v visokem lesu zvonijo goniči ter tršata črna telesa orjejo sneg proti tvojemu stojišču in ti z razbijajočim srcem pritiskaš risanico ob ramo – je to višek v lovskem življenju!

Lovski oprtnik

Kako sem opazoval srnjad

Tudi letos sem v lovski družini dobil dovoljenje za odstrel srnjaka. Revirje za odstrel srnjakov smo si na družinskem posvetu razdelili; zame so določili revir »Rupenko«. Ta predel je v glavnem gozdnat in v njem je precej mladih nasadov, ki so divjadi odlično zatočišče. Revir je proti severu zaprt z gričem, prav tako proti vzhodu in zahodu. Južni del je pa odprt z dolino, po kateri teče potoček s še čisto vodo. Revir je bogat z divjadjo, največ je srnjadi, fazanov, zajcev, letos smo opazili tudi nekaj več lisic.

Že maja in junija sem redno obiskoval revir ter ugotovil precej srnjakov. Sredi julija sem točno vedel za stanišča posameznih srnjakov in poznal tudi njihovo kakovost. V revirju je bil starejši srnjak, dva srednjih let in štirje mladi. Razen najstarejšega so imeli slabo rogovje,

verjetno zaradi prevelikega števila na majhni površini. Najslabše rogovje sta imela dva mlada – enoletna. Hitro sem prišel do zaključka, da je treba odstreliti ta dva, ki sta bila tudi telesno slabo razvita.

Najbolj me je seveda mikal najstarejši, ki sem ga letos opazoval že tretje leto. Vedno lepši je. Lani sem si ga ogledal vsaj desetkrat. Imel sem večkrat priložnost za odstrel, a se nisem odločil prav zaradi njegove razvisti. Lani se mi je skoraj zmeraj odzval na klic, letos mi je pa prišel pred puško samo enkrat. Iz tega sklepam, da je letos v revirju več srn. Po prsku letos tega srnjaka še vedno opazujem. Sklenil pa sem, da bo prihodnje leto moral svoj rajon zares odstopiti mlajšemu plemenjaku.

V našem lovišču imamo v času prska najboljšo možnost ugotoviti stalež in kvaliteto srnjadi po staniščih. Tedaj srnjaka več dni zapored lahko priklješ in ga večstransko oceniš. Nekaj let nazaj sva tako redno opazovala srnjad s sedaj že pokojnim Karlekom Kraljem, ki ga je zahrbtna bolezen lani prav v času srnjega prska iztrgala iz lovskih vrst. Kolikokrat sva s Kar-

lekom hodila po tem revirju, ugotavljala stalež in se pogovarjala, kaj vse je še potrebno narediti v lovišču. Karlek je imel veliko veselje do narave in gojitve divjadi, ni ga pa mikalo, da bi divjad streljal.

Ko sedaj tako hodim po revirju, še vedno slišim njegove besede, da bi bila tam potrebna visoka preža za opazovanje, tu solnica in druge krmišče. Njegovi predlogi, kako bi v lovišču lahko bolje gospodarili, so bili vsega upoštevanja vredni. Toda Karlek je bil tudi veseljak in večkrat mi je kar na lovski stezi šepetaje povedal kako šaljivo, da sva se oba od srca smejala. Ob njegovi 50-letnici, ki bi jo praznoval letos v sezoni skupnih lovov na malo divjad, še posebno mislim z iskreno hvaležnostjo na njegovo delo v dobrobit naše LD.

Stane Ribič,
LD Gornja Radgona

Nedeljski »manevri«

Pri izvajanju lova na jerebice in fazane v jeseni, ko so kulture na poljih še slabo pregledne, strasten in nepreviden lovec lahko zakrivi hudo nesrečo. Pri tem prvačijo zlasti italijanski lovski gostje, ki so tudi že v Sloveniji obstrelili več ljudi.

Letos avgusta so ljudje v okolici Zalca trepetali pred italijanskimi strelci, ki jih je LD Zalec povabila na odstrel golobov in grlic, navajenih na »krmišče«. V dveh nedeljah je jeknilo na stotine strelcev. Vem, da na tem območju ni toliko golobov in grlic, da bi delali škodo poljedelstvu. Zato ne bi bilo treba takšnih »manevrov«, tudi s polavtomatskim orožjem.

Ob tej priložnosti naj opozorim, da je Lovska zveza Slovenije ob sprejemu cenika za lov inozemskih lovskih gostov pri nas sprejela tudi splošna določila k temu ceniku. V njih jasno in razločno piše:

»Pri lovu na malo divjad je dovoljeno uporabljati šibrenice, ki se polnijo največ z dvema nabojema.« (Beri

v Lovcu, št. 4 – julij 1976, na strani 126!)

Sicer pa odslej za domače in tuje lovce velja določilo 49. člena novega lovskega zakona, ki prepoveduje lov z avtomatskimi in polavtomatskimi puškami na kroglo in šibre, če vsebujejo več kakor dva naboja.

Ne bi smeli biti mrharji za denar, saj se nam utegnejo taki lovi še otepati. Znano je namreč, da se stalež male divjadi iz leta v leto manjša. Temu niso krivi samo herbicidi, insekticidi, promet, urbanizacija, ampak tudi lovske puške! Ne zdi se mi tudi pravilno, da inozemcem prodajamo v glavnem le kapitalno veliko divjad. S tem ubijamo marsikateremu slovenskemu lovcu moralo in veselje za nadzor in gojitev divjadi. Skoraj vsaka družina ima različne kazenske sankcije za domače lovce, ki napačno lovijo oziroma odstrelijo kapitalno divjad, medtem ko jih proti tujim lovcem ni, edino da globlje sežejo v žep.

Vsekakor je nujen pravilen selekcijski odstrel divjadi, vendar naj kapitalne trofeje ne bi krasile sten samo inozemskim lovcem, ampak tudi našim domačim

Franc Petek

Namesto košute uplenil volka

Anton Poje, lovec gojitvene-ga lovišča »Medved« v Kočevju, se je v četrtek, 21. oktobra, odpravil na prežo čakati košute. V okolici Koprivnika je že večkrat prejel našel raztrgano srnjad in jelenjad, zato je sklepal, da se nekje v bližini zadržujejo volkovi.

Ko je s preže opazoval jaso pod seboj, je uzrl jelena, ki je preplašen bežal čez jaso in izginil v bližnjem grmovju. Anton je pripravil puško na strel in glej, kakih 180 m pred seboj je uzrl volka, ki je po vsej verjetnosti sledil jelena. Dober strel – in volk je negibno obležal.

To je prvi volk, ki ga je Poje uplenil v svojem 19-letnem lovskem udejstvovanju.

France Brus

Anton Poje z uplenjenim volkom

Foto F. Brus

Padel je »zlati« merjasec

Bilo je 2. novembra 1957, ko je imela naša lovska družina, LD Dobrova pri Ljubljani, brakado na zajce in drugo divjad v predelu Babne gore in Ključa, ki je dobro znan iz časa NOB.

Zmenjen sem bil s tovarišem Ivanom, da se bova zapegljala do zbornega mesta z avtomobilom. A Ivana ni bilo, zato sem se odpravil kar sam peš, čeprav je do tja dobro uro hoda. S seboj sem vzel terierko Runo, ki je bila zelo dober jamar in tudi lepo glasno je gonila, kar mnogim psom te pasme ni prirojeno. Terena sem dobro vajen, zato sem se namenil mimo lisičin, da pogledam, če so morebiti zasedene in če je tudi jazbec v jazbini. Psico sem že nekoliko prej sprčil. Ko sem prišel do lisičin, psice ni bilo v lisičinah, ne v jazbini, in tudi drugod tam okoli ne. Povzpel sem se na vrh hriba in opazil sveže razrita tla od divjih prašičev. Prešnila me je misel, kaj če je psica šla za sledom črnih oračev. Vendar sem bil v dvomih, saj do traktat še ni imela opravka z njimi. Tedaj pa zaslišim srdit lajež, kakih 100 metrov pod seboj, v skoraj neprehodnem bukovem mladju. Takoj sem vedel, da je psica dobila prašiče.

Pospetil sem korake za laježem in na kakih 100 metrov zagledal hrbet večje živali. Skozi daljnogled sem opazil močno ščetinast hrbet. Sklepal sem, da je merjasec, vendar zaradi gošče nisem mogel streljati. Lajež se je skozi goščo počasi pomikal proti majhni jasi. Pomislil sem, da bi bil strel mogoč le, če bi prašič prečkal jaso in če bi bil jaz seveda pravočasno tam. Ko prihitim do jase, zagledam na kakih 80 metrov postavlo ogromnega mer-

jasca, ki se je renkajoč otepal pasjega preganjalca. Čeprav nekoliko zadihan, naglo dvignem puško, pomerim v sprednji del in jeknil je strel. Merjasec se je prevrnil kakor zajec na brakadi, nato pa se kotalil niže v jarek, koder je nepremično obležal. Pritekel sem v bližino in zagledal psico, ki je stala na plenu in mu ruvala ščetine. Ob pogledu na plen mi je od veselja poskočilo srce, kajti pred menoj je ležal že več let zasledovani merjasec, na katerega je brez uspeha streljalo že več lovcev. Zavriskal bi od veselja ob mogočni živali, čeprav sem do tedaj položil že lepo število črnuhov.

Sam ob tako težki živali sem bil nemočen, zato sem odšel iskat pomoč k tovarišem na brakadi. Do tja sem zopet krepko pešačil kake pol ure. Po krajšem posvetu so se trije odločili, da mi gredo pomagat izvleči plen do kraja, od koder bi merjasca lahko spravili domov. Psica, ki je prišla za menoj z veliko zamudo, je seveda zopet šla z nami. Ko smo prišli na kraj, kjer naj bi ležal merjasec, smo debelo gledali, kajti plena ni bilo nikjer, našli smo samo povaljana in krvava tal. Kje je merjasec? Tudi psica ni našla sledu za njim. Toda pravilno smo sklepali: merjasec je šel po majhnem potoku in za seboj ni puščal nikakega sledu. Po kakih 100 metrih je prišel do večjega potoka. Tam so ga izdale sledi v blatu in tudi psica je našla sled. Redko se zgodi, kar je storil ta merjasec: čez potok je šel po lesenem mostu. Potem nam je psica kazala sled. Merjasec je nadaljeval pot, ne da bi krvavel, v cik-cak črti po pobočju in prišel do naslednjega jarka, kjer mu je zmanjkalo moči. Lovec, ki je prišel prvi do njega, mu je dal usmrtilni strel. Izvlekli smo ga do kolovoza, da sem ga potem lahko odpeljal domov s konjem in vozom. Iztrebljen je tehtal 198 kg. Njegovi čekani s 122,80 točke so dobili doslej 4 zlate medalje: na mednarodnih razstavah v Firencah, Torinu, Novem Sadu in na slovenski razstavi v Mariboru.

Gustelj

Alojz Mencin, dolgoletni tajnik in blagajnik LD Velike Lašče, po uspelem lovu
Foto B. G.

Lovski uspeh in lovska smola

Sem domačin z Unca, pravi Notranjec, in mi je ta kraj z njegovimi gozdovi in polji zelo pri srcu. Tu so živeli moji predniki in tu sedaj prebivam tudi jaz. V tem delu Notranjske sem uplenil prvega zajca, prvega jelena, raco, kuno, streljal na volkove in uplenil veliko lisic. Tu sem želel upleniti tudi prvega medveda.

LD Rakek je dobila dovoljenje za odstrel medveda v lovskem letu 1975/76. Odstrel so dodelili meni, proti plačilu po ceniku za inozemske lovske goste. Jeseni medved ni prihajal na mrhovišče, čeprav je bilo dobro založeno z mrhovino. Na kraju zime pa je zapadel čez meter debel sneg, ki je pobral veliko divjadi. Medvedi so torej imeli na voljo dovolj mrhovine po vsem lovišču. Prvič je medved obiskal mrhovišče 10.

aprila. Z gospodarjem LD Marjanom Brzekom in lovskim čuvajem Antonom Gnezdo smo ga potem večkrat potrpežljivo čakali v zaprti visoki preži, iz katere je pred leti uplenil podplatarka lovski gost iz Nemčije. Ko smo sredi noči 17. aprila zapuščali prežo, smo se dogovorili, da gre naslednji dan naš požrtvovalni gospodar pogledat k prepadu, v katerega je padel star jelen. Gospodar je nalogo vestno opravil in se že okrog 9. ure zglasil pri meni. Povedal je, da so večino mrtvega jelena medvedi že pospravili. Po odpadkih in stopinjah je ugotovil večjega medveda kot glavnega obiskovalca. Svetoval mi je, naj bi takoj šla pospraviti preostalo mrhovino, ki bi jo odpeljala na kilometer oddaljeno naše mrhovišče. Seveda sem ga takoj ubogal. V avtomobil je skočil še moj zvesti spremljevalec prepeličar Blisk in odpeljali smo se do kraja,

Popravek

Ne reka Unec, ampak reka Unica! Zato v Lovcu, št. 7 – oktober 1976, ustrezno popravite to ime na strani 210, v 3. stolpcu, in na strani 221, v 1. stolpcu! Urednik

kamor je bilo moč še priti z avtomobilom. Sprva nisem nameraval vzeti puške s seboj, a na gospodarjevo prigovarjanje, češ da so v lovišču možna vsakovrstna presenečenja, sem svojo risanico 7 × 64 in z Avčinkami opremljene Hirtenbergove naboje le položil v vozilo. Po približno 250 m hoje proti jelenovemu trupu me gospodar naenkrat opozori: »Janez, poglej, medved!« Tedaj sem ga zagledal tudi jaz. Koracal je proč od naju. Takoj sem psu ukazal »prostor«, poprosil gospodarja, naj za vsak primer popazi nanj, sam sem pa s pospešenim korakom hotel medveda obiti. Na prostoru z boljšim razgledom sem sédel na podrtó drevo in čakal. Samo nekaj sekund in na približno 100 metrov opazim veliko gmoto. Medved je šel brezbrzično, ko da se gospodarju gozdov ne more nič zgoditi. Ugotovim, da je dorasel medved, in se odločim za strel. Hitro je medvedov vrat v mojem strelnem daljnogledu, pritisnem naprožilc, potem pa sprožilc in iz cevi je švignila ABC krogla, ki je medveda v hipu vrgla na tla, ne da bi dal kak glas od sebe, ne da bi udaril z nogami.

Pohitim nekaj korakov v smer, kjer sta bila Marjan in Blisk, ter ju pokličem. Kmalu sta pri meni. Povem, da medved leži, in pokažem v smer, kjer je padel. S tega

mesta medveda seveda nismo mogli videti, ker ga je zakrivalo grmovje. Tedaj pa Marjan ostrmi, saj je ugotovil, da je medved vstal in se maje naprej. Takoj mi reče: »Janez, streljaj še enkrat, da ga ne bomo iskali! V mojem odgovoru je bil dvom: »Marjan, kaj če je to drug medved?«

»Ne, ne more biti!«

Ponovno sem pomeril v vrat. Medved je v ognju ponovno padel in se umiril brez vsakih trzanj in premetavanj.

Po krajšem pogovoru sva odšla do parkiranega avtomobila po fotoaparāt in se po slabi uri vrnila na kraj, kjer sem drugič streljal. Prostoru, kjer naj bi medved ležal, sva se bližala z nasprotne strani. Prav ko je gospodar dejal, da bi tukaj nekje moral biti, sem v kotanji zagledal nepremično ležečega medveda. Ležal je kakor pes po povelju »dol«, z glavo na tleh med prednjima šapama. »Marjan, glej ga!« sem zaklical. »Prosim, vrzi kamen proti njemu, da ugotoviva, če je še kaj življenja v njem!« Gospodar je to hitro storil, a medved se ni več ganil. Ob velikem veselju sva si medveda ogledala do podrobnosti in ga večkrat fotografirala. Spremljevalec Marjan mi je na svojem lovskem klobuku izročil vejico plena in mi čestital lovski blagor. Hotel sem si še ogledati nastrel, kjer je bil medved zadet prvič. Prišla sva le kakih

15 metrov od mrtvega medveda, ko opaziva na tleh še drugega medveda. Stisnilo naju je pri srcu, češ kaj sva storila, naravi sva vzela eno življenje več, kakor bi smela. S tesnobo v prsih sva se odpeljala domov. Gospodar je o dogodku takoj obvestil vodstvo LD Rakek, LZ Notranjske in organiziral prevoz medvedov iz gozda do doma. Vse je potekalo v redu. Mladi, močni fantje, člani LD Rakek, so oba medveda prinesli iz gozda do prevozne poti, kjer smo ju naložili na avtomobilsko prikolico in ju najprej odpeljali do novega lovskega doma LD Rakek. Medveda sta imela ob vsej poti veliko gledalcev in občudovalcev. Na mojem dvorišču v Uncu še nikdar ni bilo toliko ljudi hkrati kot tisti dan, saj so plen prihajali gledat ljudje iz vseh okoliških vasi.

Medved je tehtal 140 kg, medvedka pa 105 kg. Izkožil ju je gospodar Marjan. Medvedov kožuh je dosegel 280 točk, medvedkin pa 220. Oba medveda sta bila ustreljena v vrat, z izstrelno rano za plečetom. Obe krogli sta obviseli v dlaki na drugi strani predrtga vratu. Obe sta bili povsem enako deformirani, vsaka s štirimi zavihki v obliki ovnovega roga. Veliko sem že lovil in streljal z različnimi naboji in krogli, vendar takega učinka še nisem dosegel z nobeno kroglo; oba medveda sta dejansko brez bolečin odšla v večna lovišča.

Ivan Udovič

je navdušil za velikega prijatelja divjadi, mu razkril čar in lepoto lova.

V lovske vrste je bil sprejet decembra 1948. V LD Polana je več let opravljal tajniške in blagajniške posle. Kasneje je bil več let tudi tajnik v naši LD Dolina, sedaj je v njenem nadzornem odboru. Na ustanovnem občnem zboru podružnice takratnega Kinološkega združenja Slovenije – ki je vrsto let uspešno delovala v Pomurju – je bil leta 1950 izvoljen za njenega prvega tajnika, leta 1954 pa je bil prvič izvoljen v upravni odbor tedanje Okrajne lovske zveze (OLZ) M. Sobota. Njegovo doslej neprekinjeno delovanje v OLZ pa se prične l. 1958. Štiri leta je bil blagajnik, petnajst let pa vodja pisarne OLZ. Medtem je delal tudi v raznih komisijah OLZ. Vrsto let je bil predsednik komisije za lovski turizem; z njegovim imenom je povezan razvoj lovskega turizma v Prekmurju. V mlajših letih se je udeleževal v strelskem športu in nekajkrat kot član ekipe OLZ nastopil na republiških prvenstvih. Letos ob praznovanju 20-letnice Občinske strelske zveze M. Sobota je kot večletni blagajnik te zveze prejel za svoje nekdanje delo srebrno plaketo Strelske zveze Slovenije. Ob 50-letnici Slovenskega lovskega društva, leta 1957, je tedanja OLZ M. Sobota na njegovo pobudo organizirala v počastitev 35-letnice ustanovitve Prekmurskega lovskega društva »Pomurski lovski teden« in izdala brošuro »Lovstvo Pomurja 1922 do 1957«, v kateri je tudi njegov prispevek »Zgodovina pomurskega lovstva«. Sicer je pa velik ljubitelj knjige in v njegovi knjižnici so na častnem mestu zbrani vsi letniki Lovca.

Pri LZS že vrsto let deluje v komisiji za lovski turizem in stike s tujino, je tudi član izdajateljskega sveta glasila Lovca, tretje leto je tajnik Zveze lovskih družin (ZLD) Prekmurje, drugo leto tajnik sekcije FKK Diana pri ZLD, član komisije za lovski turizem, komisije za odlikovanja in pravno-statutarne komisije ZLD.

Za njegovo uspešno in požrtvovalno delo v lovstvu ga je

Krmišče za jelenjad s shrambo v lovišču LD Babno polje na Notranjskem Foto D. Ule

Jubilanti

Feri Poredoš – 50-letnik

V prijazni ravenski vasi, sredi žitorodnih polj in tihih gozdičev, v Polani pri Mur-ski Soboti, mu je 29. oktobra 1926 stekla zibelka. Rojenice so mu vtkale tudi veliko ljubezen do narave. Še kot šolar je nešteto krat na lovu spremljal očeta, ki ga

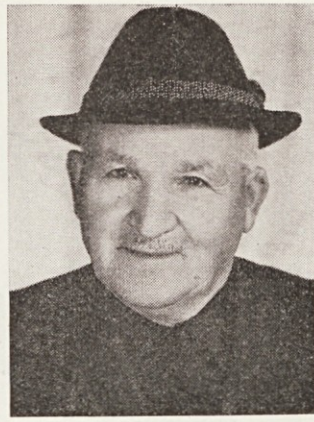
Feri Poredoš

Albin Jensterle

Leopold Vitek

Franc Kramberger

LZS odlikovala z znakom in redom za lovske zasluge II. stopnje.

Ob njegovem življenjskem jubileju, ob srečanju z Abrahamom, mu vsi njegovi lovski prijatelji iskreno čestitamo in želimo še mnogo uspehov pri delu, lepih ur in vedrega razpoloženja v zeleni bratovščini.

Člani LD Dolina – Š. H.

Albin Jensterle je bil rojen 7. 9. 1916 v Zg. Sorici nad Škofjo Loko. Kot otrok je že opazoval divjad in bil v neposrednem stiku z naravo. Toda idile je bilo kmalu konec, kajti borba za vsakdanji kruh ga je iztrgala iz domačega kraja.

Ko je tudi našo domovino zajel vojni vihar, je Albin takoj vedel, kje je njegovo mesto. Kot terenec je v NOB sodeloval že od leta 1941, marca 1944 pa je odšel v partizane. Po vojni se je zaposlil v jeseniški železarni, kjer je postal sekretar tovarniškega komiteja železarjev in član okr. komiteja KP. Leta 1950 je opravljal posle sekretarja okr. kom. KP v Radovljici. Od 1. 1952 je bil tri mandatne dobe poslanec republiške ljudske skupščine. L. 1953 je postal predsednik okr. združne zveze, l. 1955 pa je bil izvoljen za organizacijskega sekretarja okr. komiteja ZKS v Kranju. Leta 1960 je opravljal posle sekretarja občinskega komiteja Bled, po spojitvi treh občin pa je bil sekretar obč. komiteja ZKS v Radovljici do leta

1963 in nato direktor tovarne Iskra v Otočah do upokojitve.

Lovstvu se je začel posvečati po vojni, ko je postal član LD Stol-Begunje. V tej LD je bil dvakrat tajnik in dve leti starešina. Medtem je bil tudi član UO Okr. lov. zveze Radovljica in nato član UO Lovske podzveze v Kranju. Spomladi 1968 je prevzel mesto začasnega starešine LD Begunjsčica ter vložil veliko truda za pomirjenje duhov. Jeseni je bil na izrednem občnem zboru izglasovan sklep za ponoven pristop LD h gorenjski LZ in Lovski zvezi Slovenije. Dragemu lovskemu tovarišu ob njegovi 60-letnici želimo še mnogo let zdravja in veliko lovskega zadovoljstva.

Člani LD Begunjsčica

Leopold Vitek

In tako mlajši tovariši že lahko čestitamo za sedemdesetletnico svojemu lovskemu »profesorju« Leopoldu Viteku z Mosta na Soči. Rodil se je 2. 11. 1906. leta v lakoto dvoglave monarhije, odrasčal v bedne razmere dolgotletne italijanske okupacije, sodeloval pri kulturnih prireditvah, ki so krepile duha primorskega človeka, se takoj vpregel v delo za NOB, bil obveščevalec komande mesta Gornje selo nad Podmelcem, 1945. pa ga že srečamo med ustanovitelji LD Most na Soči. Tu je bil v UO do današnjih dni blagajnik, kinolog, gospodar in

prejel za svoje požrtvovalno delo odlikovanja LZS in Zveze lovskih družin Nova Gorica. Nesebično nam je razdal iz svojega bogatega lovskega znanja! Zato od srca želimo svojemu duhovitemu, originalnemu lovskemu starosti še dosti »kašljavih« poti navzgor na Senico in še veliko pokov na lisice ob »zakurjenih« stojiščih, predvsem pa mu izrekamo svoje spoštovanje in iskreno zahvalo.

S. Vuga

Franc Kramberger, naš lovski veteran, je zagledal luč sveta pred 80 leti. Rojen je bil 13. 10. 1896 v Zavrhu v Slovenskih goricah. Mladost je preživel pri tujih ljudeh, toda z 18 leti je že nosil šibrenico in leta 1918 postal član takratnega Lovskega društva Lenart.

S pridnimi rokami si je ustvaril domačijo in leta 1924 postal sozakupnik in nato zakupnik dela lovišča. Leta 1940 je opravil lovski izpit in potem še lovskočuvaški izpit.

V času okupacije je kot zaveden Slovenec doprinesel svoj delež za osvoboditev. Leta 1945 je bil med ustanovitelji LD Lenart v Slov. goricah in bil več let njen gospodar ter član nadzornega odbora. Odlikovan je z znakom za lovske zasluge.

Dragi brat v zeleni bratovščini, čestitamo ti k tvojemu visokemu jubileju in ti želimo še veliko let v zdravju in zadovoljstvu.

Člani LD Lenart

Lovska organizacija

Odlikovanja Lovske zveze Slovenije od 1. 4. do 30. 10. 1976

Skupščina in izvršni odbor Lovske zveze Slovenije sta na predlog lovskih družin, področnih lovskih zvez, lovskih organizacij združenega dela, komisije za odlikovanja LZS na svojih sejah podelila 18 odlikovanj. Odlikovani so bili:

– z redom za lovske zasluge I. stopnje:

Blažo Djuričič, dolgoletni predsednik Lovske zveze Jugoslavije in Lovske zveze BiH;

Janko Manfreda, »Jelen« – Snežnik;

Edvard Rehar, ZLD Gorica; Elo Garzarolli, ZLD Postojna;

Zvone Vidic, ZLD Celje;

– z redom za lovske zasluge II. stopnje:

Julijan Črv, Jože Kravanja, ZGD Triglav, Bled;

Rado Virjent, Slavko Pocajt, Vincenc Trupej, ZLD Celje; Jakob Draksler, Milan Felician, ZLD Koper;

Ciril Štrubelj, Janez Mojšker, Anton Brezic, Franc Zupančič, Stane Gregorc, ZLD Ljubljana;

Miloš Bregar, Janez Bukovnik, ZLD Gorenjske-Kranj; Franc Kožar, ZLD Maribor.

Predsednik LZS Lojze Briški izroča Janku Manfredi, dolgoletnemu zaslužnemu direktorju ZGD Jelen-Snežnik, red za lovske zasluge I. stopnje
Foto B. Krže

Komisija za odlikovanja LZS je odlikovala od 1. 4. do 30. 10. 1976 z znakom za lovske zasluge 151 zaslužnih lovcev.

ZLD Ljubljana:

Vinko Vilfan, Maks Vidmar, Ivan Ahlin, Bogdan Mihelič, Ivan Marn, Matevž Kogovšek, Valentin Sivec, Cveto Kogovšek, Janez Malavašič, Anton Artač, Janez Corn, Vili Jelen, Anton Malavašič, Ivan Zelenc, Karel Čepin, Dušan Bravničar, Anton Fister, Franc Acetto, Anton Furlan, Branko Božič, Avgust Kosi, Rudi Mlakar, Stjepan Čudina, Dušan Makarovič, Oskar Mahnič, Janez Japelj, Janko Rudolf, Lučka Kokalj, Marjan Ciber, Roman Celarc, Pavle Janežič, Jože Podržaj, Kalist Vuga, Franc Boc, Jože Vehovec, Anton Movrin, Vinko Foršček, Ivo Krivčenko, Anton Koščak, Jože Perme, Franc Bregar, Filip Lavrič, Branko Marovič, Ivan Strmole, Franc Zupančič, Rafael Čož.

ZLD Gorenjske-Kranj:

Pavel Kos, Miro Fras, Jurko Križnar, Anton Čadež, Franc Miklavčič, Janez Stanonik, Janko Urh, Anton Zupanc, Franc Štros, Valentin Gartner, Janez Žmitek, Martin Žmitek, Jože Ceklin, Jože Hodnik, Anton Habjan, Peter Rudi, Jurij Skuber, Franc Smrtnik, Valentin Ogris, Ludvik Virnik, Zoran Rautner, Boris Kukič, Franc Rebol, Maks Pratnekar, Franc Rozman, Ignac Nahtigal, Drago Jazbec, Mirko Luskovec, Vinko Ribnikar, Franc Ribnikar, Ivo Čerin, Peter Markovič, Mirko Kotnik, Rok Gašperšič, Janko Varl, Jože Finžgar, Jože Šmid, Anton Rant, Franc Šmid, Vinko Rant, Anton Zbontar, Alojz Erzožnik, Franjo Kavčič, Matija Mlakar, Heron Kavčič, Viktor Maček.

ZLD Celje:

Vinko Cijan, Janez Marinc, Ivan Potočnik, Stanislav Škrubej, Franc Zveplan,

Franc Gerdina, Stanko Stupica, ing. Bogo Hasenbihl, Janez Cernej, Franc Kovče, Valentin Eberlinc, Edo Pulko, Franc Jurgel, Ivan Koštomaj, Karel Kos, Jože Bunderla, Karel Rožanc.

ZLD Posavje – Krško:

Peter Pintarič, Alojz Šiško, Alojz Jordan, Franc Rozman, Milan Šepetavc, Vlado Gregl, Vlado Degen, Jože Germovšek.

ZLD Maribor:

Ludvik Prušnik, Vinko Žohar, Avgust Urbanč, Otakar Praper, Ivan Sekolovnik, Gvido Ošlovnik, Martin Gimpelj, Anton Laznik, Ivan Kuster, Viktor Kalič, Ivan Ačko.

ZLD Prekmurje – M. Sobota:

Dezider Berden, Stanko Lebar, Stanko Klepec, Pavel Korošec.

ZLD Ljutomer:

Ciril Zupančič, Franc Vajndorfer, Franc Kosi, Ludvik Filipič.

ZLD Kočevje:

Leopold Levstik, Janko Sekirnik, Jože Ožbolt, Ivan Ožbolt, Anton Štimec.

ZLD Koper:

Božidar Spasojevič, Edvard Štok, Drago Filiput, Jože Čepar, Ivan Maver.

ZLD Gorica:

Peter Šuler.

ZGD Triglav, Bled:

Tone Kuhar, Franc Štros, Tone Zadnikar, Janko Zorč.

Iz pisarne LZS

Vključevanje LD v gospodarske in družbenopolitične akcije

Prav tako kot vsa slovenska javnost smo tudi lovci Lovske družine Mislinja z razumevanjem sprejeli razpis posojila za izgradnjo cest. Stanje naših cest je zadnja leta nevzdržno. Le-te so takšne, da nikakor več ne ustrezajo naraščajočemu prometu. Zato je na njih iz dneva v dan v prometnih nesrečah vedno več materialne škode in človeških žrtev.

Ko smo članom naše LD predlagali, da bi tudi družina vpisala posojilo, smo izhajali iz stališča, da go-

spodarimo z družbenim premoženjem in da je prav, da priskočimo tudi lovci na pomoč slovenski družbi. Vsi člani LD so enoglasno izjavili, da vpišemo 15 000 din posojila.

S skrbjo smo spremljali in še spremljamo vesti o Posočju, ki sta ga prizadela kar dva potresa. Vedeli smo, da ljudje Posočja v nesreči ne bodo osamljeni in da bodo deležni pomoči celotne slovenske in jugoslovanske družbe. Lovci pri tem nismo stali ob strani. V solidarnostno akcijo smo se vključili takoj na delovnih mestih, ko smo za potresno področje darovali vsak svoj enodnevni zaslužek. Nismo se pa zadovoljili le s tem. V lanskem lovskem letu smo dosegli dobre gospodarske uspehe, kar se odraža tudi v družinski blaginji. Zaradi tega smo se odločili, da LD prispeva še v obliki dotacije 2 000 din. Prepričani smo, da v tej solidarnostni akciji nismo bili sami, kajti po potresu so potrebe v Posočju zelo velike. Slovenski lovci in lovske družine so gotovo v večjem številu priskočili na pomoč prizadetim od potresa.

DF, LD Mislinja

30 let LD Križevci v Prekmurju

Dve LD Križevci sta, ena pri Ljutomeru, druga v Prekmurju. LD Križevci v Prekmurju praznuje letos 30. obletnico ustanovitve. V tem jubilejnem letu so izročili svojemu namenu tudi novo lovsko koč. LD Križevci se formalno prvič pojavi leta 1952, ko sta se združili LD Petrovci in LD Domanjševci. Ker je LD Križevci v Prekmurju s istimi člani in istim loviščem le nadaljevala že začeto delo prejšnjih družin, ki sta bili ustanovljeni leta 1946, štejejo, ko da je bila LD Križevci ustanovljena že takrat. Ob ustanovitvi je LD štela 37 članov, ki so upravljali lovišče v velikosti 4575 ha. Kljub začetnim težavam se je LD Križevci sčasoma razvila v močno organizacijo. Leta 1962 je razvila svoj prapor, ki jim ga je v znak priznanja za dobro upravljanje

lovišča podaril takratni občinski ljudski odbor Petrovci. Leta 1964 so LD Križevci, LD Šalovci, LD Markovci in LD Boreča odstopile svoja lovišča takratni Kmetijsko-gozdarski zadrugi Gornji Petrovci, katere lovišča je pozneje prevzelo turistično podjetje Kompas v Ljubljani. Zaradi različnih interesov v novi organizaciji je prihajalo do vse pogostejših nesoglasij in sporov. Tako so leta 1966 LD Križevci in še dve LD izstopile iz omenjene organizacije. Lovci so od Kompara zahtevali nazaj svoja lovišča, vendar le-ta njihovim zahtevam ni ugodil. S tem se je pričelo mučno obdobje, ki je trajalo vse do 21. maja 1967, ko je bila med vsemi najbolj enotna in borbena LD Križevci ponovno ustanovljena. Dodelili pa so ji le 1693 ha lovišča. Pretežni del ga je vrnilo podjetje Kompas, del pa sta odstopili LD Ivanovci in LD Prosenjakovci.

Pri dosedanjem delu so imeli največ uspeha pri gojitvi srnjadi. Slabše je z gojitvijo zajca, saj se njegov stalež ni povečal, kakor bi želeli, kljub temu da zajca v letu 1973/74 sploh niso lovili. Največ težav imajo pri gojitvi fazana, saj je fazanji revir skrajno neugoden. Pretežni del tega je v obmejnem predelu, ki ni širok niti 100 m, ali pa blizu naselja. Lovci želijo v prihodnje ustvariti boljše pogoje za veliko divjad, ki v lovišču še ni stalno naseljena.

Na posvetu članstva, 22. novembra 1974, so se križevski lovci odločili, da bodo zgradili lovsko kočo, čeprav so razpolagali le z okrog 70 000 dinarji. Odločili so se, da bodo v Križevcih in okoliških vaseh izvedli nabiralno akcijo. Uspeh akcije je bil presenetljiv. Tudi tokrat se je izkazalo, da imajo naši ljudje razvit čut solidarnosti. V sedmih vaseh so zbrali 8435 dinarjev in 97 kubikov lesa v vrednosti 70 000 dinarjev. Odločili so se, da bodo v gozdičku »Major« postavili montažno hišico s pokrito teraso v velikosti 100 m². Z uspešno nabiralno akcijo se je pravo delo šele začelo. V eni sečni sezoni so posekali ves les ter ga prepeljali na zbirališča ob glavnih cestah.

Na slovesnosti ob otvoritvi nove lovske koče LD Križevci v Prekmurju so podelili tudi priznanja najprizadenejšim članom pri gradnji
Foto B. Čahuk

Marsikateri hlood so prenesli do gozdne poti kar z rokami. Parcelo, kjer stoji lovka koča, so lovčevim podarili vaščani nelovci in pri večjih delih so lovčevim tudi pomagali vaščani nelovci, še posebej člani nogometnega kluba in strelske družine. Dela je bilo ogromno, saj LD šteje le 20 članov; 6 od teh zaradi bolezni in drugih

vzrokov ni moglo sodelovati pri gradnji. V najtežjem trenutku so naleteli tudi na razumevanje pri Zvezi lovskih družin Prekmurje, ki jim je odobrila 20 000 din posojila. V letih ponovnega delovanja je LD Križevci vzdrževala stike le s sosednimi LD, pozneje pa se je sodelovanje razširilo. Posebno dobre od-

nose so vzpostavili z LD Cankova, s katero so se letos tudi pobratili. V lovski koči, ki so jo izročili svojemu namenu, bodo prirejali lovski srečanja in se strokovno izpopolnjevali, služila pa bo tudi Krajevni skupnosti Križevci, saj je bila koča zgrajena z vzajemno solidarnostjo.

Bela Čahuk

Lovska družina Horjul

Foto B. Vrhovec

Koča Lovske družine Horjul na Pečovju Foto B. Vrhovec

Tri desetletja lova in dela

LD Horjul slavi letos 30-letnico svojega obstoja. V počastitev tega jubileja je 26. septembra odprla na hribovitem Pečovju nad Zaklancem pri Horjulu svojo novo lovsko kočo – sodoben in lepo opremljen objekt. Letega so člani LD Horjul zgradili povsem sami s prostovoljnimi delom in lastnimi sredstvi, prav tako so ga v celoti tudi opremili in uredili njegovo okolico (prva gradbena dela so opravili že pred sedmimi leti). Po pozdravnem govoru predsednika LD Matije Dolinarja je zbranim spregovoril član

UO LD Horjul dr. Darko Lavrenčič, ki je orisal razvojno pot lovske družine in uspehe, ki jih je le-ta dosegla v svojem 30-letnem delovanju ter poudaril njeno vlogo in pomen v tem kraju. Zatem so podelili priznanja najzaslužnejšim članom LD; priznanje je med drugimi prejel tudi general, narodni heroj in lovec Rudolf Hribnik-Svarun. Novo kočo je slovesno odprl ustanovni član LD Horjul Karel Pišek. Po otvoritvi je bilo na pobojno za Pečovjem še zanimivo tekmovanje v streljanju na umetne golobe in v tarčo »srnjak«, ki so se ga poleg strelcev domače LD udeležili

tudi strelci sedmih povabljenih lovskih družin ter številni lovci-gledalci in drugi ljubitelji narave in lovskega športa.

Ekipno kakor posamično so prva mesta v streljanju osvojili člani LD Horjul.

Začetki LD Horjul niso bili ravno najbolj obetajoči. Vendar pa se je sprva maloštevilna in skromno opremljena družinica, ki je bila ustanovljena leto po vojni v mali vrhniški gostilni »Pri Nacetu« ob veliki zavzetosti njenih članov z leti razvila v sposoben lovski team, ki je sedaj kos vsem zahtevam sodobnega lova.

»V teh tridesetih letih smo prav gotovo zabeležili več vidnejših rezultatov,« pravi tajnik LD Jože Grdadolnik, ki že vrsto let uspešno deluje v vodstvu LD.

»Med drugim se je v tem času predvsem krepko povečalo število naših članov, od prvotnih 8 na 34. Pridobili pa smo tudi veliko dragocenih izkušenj, ki nam pomagajo pri našem delu.

V lovišču, ki zajema skupno 3100 ha, od tega 2900 ha lovne površine, nam je prva naloga gojitev divjadi. V zadnjih letih se je občutno povečal stalež srnjadi (za ca. 100 %). Posebno zgodaj spomladi ji pokladamo sol v krajih, kjer se največ zadržuje. Imamo pa tudi precej novih visokih prež, ki nam pomagajo pri opazovanju divjadi in nadzorovanju lovišča. Prav tako spomladi redno spuščamo v lovišče fazane, jeseni pa jim pripravljamo ustrezna krmišča – za zimsko krmljenje.

Nekoliko slabše je z zajci, kjer je spomladanski stalež padel s ca. 120 na ca. 60, se pravi za polovico, in s poljskimi jerebicami, ki nimajo več ugodnih pogojev za obstanek. Še precej let po vojni so bile po poljih in gričih okrog Horjula močne kite te poljske perjadi. Velikega divjega petelina imamo že nekaj let zaščitene, ker bi sicer izumrl. Še pred zadnjo vojno in tudi nekaj let po njej je divji petelin klepal v gozdovih okrog Zažarja, sedaj je pa celo na samem Ključu zelo redek.

Tako kot marsikatera druga družina tudi LD Horjul ne more mimo stroškov, ki jih

povzroča divjad z uničevanjem raznih kultur. Največ škode naredijo divji prašiči, v pretežni meri na poljščinah. Vendar pa odškodnina za škodo od divjadi ne predstavlja nepremostljive ovire, ki je LD Horjul ne bi mogla premostiti.

LD Horjul je v svojem 30-letnem delovanju nanizala številne uspehe, ki so ji velika moralna spodbuda pri njenem gospodarnem lovu tudi za bodoče.

Branko Vrhovec

LD Tomišelj za svojo 30-letnico razvila prapor

Letos, ko jugoslovanski narod proslavlja 35-letnico vstaje, je LD Tomišelj proslavilo 30-letno naporno, a uspešno pot.

Osrednja proslava je bila 8. avgusta na vrhu Krima. Tu ima lovska družina kočo, pred katero je razvila svoj prapor. Predsednik LD Rado Škraba-Gorazd je v slavnostnem govoru orisal napore, aktivnost in dosežene uspehe v 30 letih. Podčrtal je pomen socialistične preobrazbe lovstva, v katerega so se končno lahko vključili delavci, kmetje in drugi napredno usmerjeni občani. Socialistična samoupravna organiziranost je prišla tudi v lovstvu do polne uveljavitve.

LD nenehno skrbi za idejno, politično in etično oblikovanje socialistične osebnosti svojih članov. V njenih vrstah je več prvororcev in drugih udeležencev NOB, ki so še danes aktivni v družbenopolitičnem življenju.

Tovariš Škraba je tudi omenil, da LD dosega lepe uspehe še zlasti zato, ker upošteva strokovne in znanstvene izsledke in ker sodeluje s krajevnimi skupnostmi, kmetijskimi, gozdarskimi in drugimi interesnimi dejavniki. Podčrtal je pomen lovske organiziranosti, aktivne in vsestranske pripravljenosti članstva v SLO in družbeni samozaščiti. Temu bo LD tudi v prihodnje posvečala veliko skrb.

Proslave se je udeležil tudi Vili Belič, predsednik skupščine občine Ljubljana Vič-

Koča LD Tomišelj na vrhu Krima

Foto T. Zadnikar

Rudnik, ki je družini čestital k jubileju in doseženim uspehom. Tudi on je podčrtal pomen in vlogo lovske organizacije v naši socialistični skupnosti in SLO.

Prapor je razvil Jože Modic, predstavnik Krajevne skupnosti Tomišelj in častni član Lovske družine Tomišelj. Predstavniki delovnih in drugih organizacij so na prapor pripeli spominske trakove.

Ob zaključku je Ljuban Zadnik, predstavnik ZLD Ljubljana, izročil odlikovanja petim članom ter njim in lovski družini zaželel tudi v prihodnje veliko plodnega udejstvovanja.

Na sporedu je bilo še jubilejno tekmovanje v streljanju na umetne golobe s sosednjimi lov. družinami. Po podelitvi priznanj za dosežene tekmovalne uspehe je sledilo tovariško srečanje.

Tudi na tej proslavi je kritičen opazovalec lahko ugotovil, da gre za vzorno organizacijo, ki živi in dela za napredek skladno z razvojem naše samoupravne socialistične skupnosti.

Tone Zadnikar

LD Pesnica in LD Most na Soči sta se pobratili

Ob slovenski lovski razstavi v Mariboru smo na marsikaj pozabili, boljše rečeno, se nismo spomnili. Koristno za naše lovstvo bi bilo, če bi bili poleg številnih komisij organizirali tudi komisijo, ki bi skrbela za srečanja lovcev iz raznih krajev Slovenije, zlasti za srečanja lovcev iz gorskih in nižinskih lovišč.

Ni malo lovcev, ki si žele vsaj enkrat prepotiti in videti fazana ter nanj preizkusiti svojo strelsko sposobnost, opazovati psa ptičarja, kako čvrsto obstane in nakaže skrito divjad, skratka spoznati posebnosti nižinskega lova. Prav tako je mnogo lovcev, ki želijo videti gamsa, kako pozorno stoji na visoki skali, občutiti in spoznati skrivnosti v nebo kipečih gora.

Na razstavo v Maribor so prihajale številne lovske družine in mnogi njihovi člani

so si prvič ogledali mesto ter okolico, ki je za tujca tudi doživetje, saj mu nudi štajerska pokrajina s svojimi gorami mnogo zanimivih odkritij.

Takšnih doživetij so si želeli tudi lovci iz LD Most na Soči. Prišli so v Maribor, si ogledali lovsko razstavo in iskali stike s tukajšnjimi lovci. Povabili smo jih v naš lovski dom, kjer je ob domači kapljici stekla beseda o razstavi, lovstvu in divjadi.

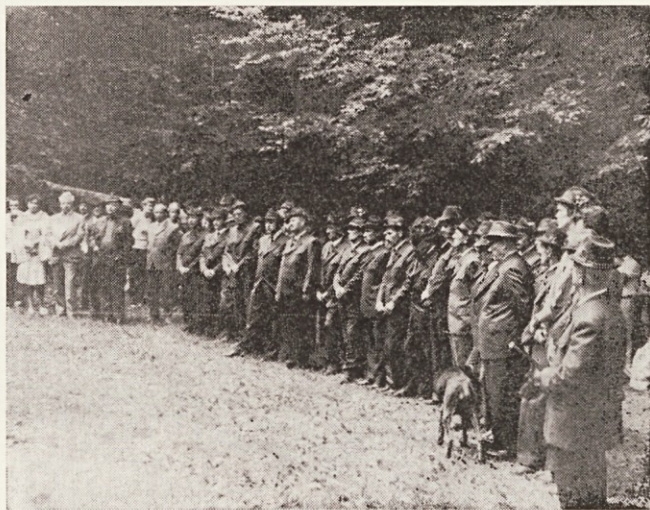
Med razgovorom smo zvedeli, da je lovišče Most na Soči visokogorsko z vplivom mediteranske klime, da so vrhovi prek zime pod debelim snegom, medtem ko dolina ob bistri Soči ne pozna snega. Lovišče meri 3200 ha, glavna divjad sta srnjad in gamsi, manj je zajcev in precej več lisic. Pred leti so naselili muflone, ki se hitro množijo in njihovi tropi štejejo že čez 180 živali. Muflo ni zelo dobro uspevajo, saj imajo tam idealne naravne pogoje. Čez poletje se zadržujejo precej visoko, ko pa vrhove pobeli prvi sneg, se spustijo v dolino. Zato ne bi bilo potrebno dodatno krmljenje, kljub temu pa jim lovci nakosijo seno in pripravijo kope za zimo. To bogato lovišče upravlja in skrbi v njem za divjad 28 lovcev.

Tudi mi smo se pohvalili in jim povedali, da upravljamo nižinsko lovišče na začetku Slovenskih goric, ki meri 3600 ha. Imamo mnogo fazanov, zajcev, številno srnjad in že zopet lepo število jerebic.

Ko je naslednje jutro sonce obsijalo Slovenske gorice, ki so se iskrile v jutranji rosi, smo se razvrstili v strelce. Pričel se je pogon: fazani so leteli, zajci tekli in za njim je pokalo kakor na soški fronti. Tu in tam je pes ptičar le aportiral kakega fazana, ki so si ga naši gosti pozorno ogledali, saj so nekateri med njimi prvič doživeli takšen lov. Naši lovski gostje s Primorske so se vračali polni lepih vtisov z lova in lovske razstave.

Ob slovesu so nas povabili na lov na gamsa, katerega se je udeležilo nekaj naših lovcev.

Strme skale in ozke steze je bilo treba premagati, preden

LD Tomišelj pri razvitiu prapora na Krimu Foto T. Zadnikar

smo prispeli s spremstvom na stojišča. Velik trop gamsov se je ustavil pred skritim lovcem, ki je strmel ob doživetju, katerega je težko opisati. »Tam tisti ob strani na zadnjem mestu,« je šepnil spremljevalec. Strel je jeknil in gams je padel.

Leto 1972. se je poslovilo. Naslednja leta so bili obo-

jestranski obiski še številnejši, prijateljstvo se je poglabljalo, lovci iz LD Most na Soči so se izurili v streljanju in na naslednjih lovih je bilo manj praznih lukenj v zraku. Lovci iz LD Pesnica pa smo bili vsako leto bogatejši za nova doživetja v visokih gorah in vsako leto za roglje enega gamsa. V

Jože Modic razvija prapor LD Tomišelj Foto T. Zadnikar

Starešina LD Most na Soči Janko Muznik in starešina LD Pesnica Franjo Lipko podpisujeta listino o pobratenju

letu 1974 smo tajnici naše LD Nadi Fliser stisnili roko k lovskemu blagru za uplenjenega muflona, ki je na letošnji lovski razstavi v Vidmu prejel srebrno kolajno. Mufloni iz lovišča LD Most na Soči dosegajo sploh vrhunske ocene, zato ni naključje, da ima prav ta LD slovenskega prvaka.

V lanskem septembru je LD Pesnica organizirala izlet za vse naše lovce, s seboj smo vzeli tudi naše zveste zakonske družice. K našim gostom smo se napotili čez Vršič in si ogledali Trento z izvirom Soče. Na srečanju v Mostu na Soči, ki je bilo nad vse prijetno, smo se dogovorili, da bomo jeseni po lovu v Pesnici podpisali listino o pobratenju.

Tako sta po bogatem lovu, 22. 11. 1975, starešina LD Most na Soči Janko Muznik in starešina LD Pesnica Franjo Lipko podpisala listino o pobratenju. S podpisom te listine je postalo naše prijateljstvo še iskrenješe.

Tako sta se tudi ti dve lov. družini pridružili že številnim pobratenim lovskim družinam v Sloveniji. Članstvo pobratenih družin si izmenjava izkušnje v delovanju organizacij in pri gospodarjenju z divjadjo.

Pavel Pečarič

V spomin

Dr. Tone Furlan nas je v 73. letu starosti za vedno zapustil. Na novomeškem pokopališču mu je 19. 8. 1976 v zadnje slovo zadonel lovski rog, odjeknili so strel iz lovskih pušk, poklonili so se mu številni lovski prapori in množica smrekovih vejic njegovih lovskih tovarišev je prekrila njegovo rakev.

Rojen je bil na Vrhniki. Že kot deček se je s starši preselil na Dolenjsko – v Novo mesto. Oče ga je v zgodnjih letih popeljal v naravo. Tudi visokošolski študij v Zagrebu in na Dunaju ga ni odtegnil klicu narave. Vrnil se je na Dolenjsko – v Novo mesto, kjer je začel svojo zobozdravniško kariero, hkrati pa se vključil tudi v zeleno bratovščino. V zobozdravstvu je na Dolenjskem uspešno oral ledino in bil znan kot izreden strokovnjak.

Zasluženega pokoja pa ni dolgo užival.

Pred vojno je bil lovozakupnik. Po vojni pa se je vključil v zeleno bratovščino kot soustanovitelj Lovske družine

Novo mesto in bil prvi predsednik Lovske zveze Novo mesto. Kljub temu, da ga je poklic močno obremenjeval, je vedno našel tudi čas za sprostitev v dolenjskih gozdovih. Ob zlatih jesenskih barvah ter srebrnem klicu gozdnega jereba je našel svoj svet šepetajoče tišine.

Izreden je bil njegov vpliv na mlade lovce. S svojim mirnim značajem jih je znal pritegniti in jim odkrivati vedno nove skrivnosti zelenega kraljestva.

Njegovo delo v lovstvu je obširno: viden je kot gojitelj divjadi, organizator in pedagog. Veliko let je bil tudi starešina in blagajnik LD ter član izpitne komisije LZ Novo mesto.

LZS ga je odlikovala z znakom za zasluge in z redom za zasluge II. stopnje.

Dr. Tone Furlan je bil priljubljen kot človek, strokovnjak in lovec, kar je pokazal tudi njegov veličasten pogreb. Ostal nam bo zgled humanosti in pravega lovskega tovarištva.

Člani LD Novo mesto

August Smole

Ko se je poletje nagnilo v jesen in so prve ptice selivke zapustile naša polja in gozdove, nas je za vedno zapustil tudi naš Gustl. Na kranjskem pokopališču smo se 10. septembra 1976 poslovili od njega. Bil je večletni član UO in predsednik NO Lovske družine »Udenboršt«, končno pa njen častni član. Veliko let je tudi deloval v komisiji za strelstvo gorenjske lovske zveze.

Nad 60 let je pohajal po naših loviščih in bil lovec v pravem pomenu. Po naravi šegav in ni ga bilo lova, da ne bi kakemu tovarišu kaj podtaknil v splošno veselje vseh navzočih.

Avgust Smole je bil rojen 28. 8. 1893 v Podljubelju, občina Borovlje. Prvotno je bil učitelj na puškarski šoli v Borovljah. Ob koncu prve svetovne vojne je bil prostovoljec in borec za osvoboditev Koroške. Po nesrečnem plebiscitu se je umaknil s Koroške v Jugoslavijo in delal kot puškarski mojster v

Puškarni Kranj. Ko se je kranjsko puškarstvo selilo v Užice, je tudi Gustl odšel delat za nekaj let v Srbijo v užiško puškarno. A se je za pet vrnil v Kranj, delal v tovarni lovskih patron, od koder je precej municije in marsikatera puška našla pot v partizane. Vsem lovcem po domovini je bila znana Smoletova krogla za gladke cevi, patentirana »smolenka«. Kot upokojenec je skotaj vse proste ure prebil v lovišču. Tja je šel vedno redkeje s puško, pač pa z daljnogledom, saj mu je živa divjad pomenila veliko več kakor mrtva.

Dragi naš Gustl, v častitljivi starosti 83 let si odšel v večna lovišča, a za nas še veliko prezgodaj. Na lovih in v lovski družbi boš še dolgo z nami. Kajti tvoje šaljive in resne – v prijetni koroški govorici – so globoko vtisnjene v našem spominu.

Tvoji lovski prijatelji

Avgust Beguš

V strminah v Stržišču so 15. oktobra 1976 odjeknili strel v poslednji pozdrav velikemu lovcu in borcu Avgustu Begušu, ki se je vrnil k večnemu počitku na pokopališče svoje rodne vasičke pod Črno prstjo. Gamsi v robovih, komaj streljaj nad pokopališčem, so se zdrznili.

Avgust Beguš je bil rojen 12. avgusta 1920.

V NOB je bil izjemno hraber borec v I. tankovski brigadi NOV in POJ ter zelo spreten vojaški starešina. Sodeloval je v bojih od Visa do Trsta, Gorice in Celovca. Njegova drzna in junaška dejanja so navedena v vseh knjigah, ki opisujejo boje naših tankistov. Postal je legenda in ostal delaven, živahen, poln življenjske sile in optimizma. Strla pa ga je zavrtna bolezen.

Velike so njegove zasluge tudi v lovstvu. Po vojni je bil organizator lovske organizacije na Tolminkem. Četrto stoletja je bil član odbora tolminske in kasneje goriške lovske zveze. Odlikovan je bil z znakom za zasluge in z redom za lovske zasluge

Dr. Tone Furlan

Avgust Smole

Avgust Beguš

Jesenska preizkušnja ptičarjev in prepeličarjev v Dekanih pri Kopru, 10. 10. 1976

Za letošnjo preizkušnjo je Zveza lovskih družin (ZLD) Koper dobila na voljo lovišče Lovske družine Dekani, ki ni posebno bogato z divjadjo. Vreme za preizkušnjo ni bilo ugodno, ker je bilo premalo vlage v zraku in zemlji, kar psom močno otežkoča uspešno delo.

Resnici na ljubo je treba zapisati, da tudi psi niso bili kaj prida pripravljeni, kar se je posebno pokazalo na vlakah s pernato in dlakasto divjadjo. Nekoliko bolje so se psi izkazali v prostem prinašanju divjadi.

Za preizkušnjo se je na zbornem mestu javilo le pet vodnikov, trije s kratkodlakimi ptičarji in dva s prepeličarjema.

Vodniki ptičarjev so se odločili za poljsko preizkušnjo. Le-ta je lažja kot jesenska zrejna, kriterij ocenjevanja dela pa strožji. To zato, ker na poljsko preizkušnjo spadajo že starejši psi, ki imajo za seboj nekaj več izkušenj.

Preizkušnja je zelo dobro pokazala izvrstno kvaliteto prirojenih lastnosti, kot so: voh, stoja, iskanje, hitrost in vztrajnost. Slabše pa so se pokazale privučene lastnosti: ubogljivost, kontakt z vodnikom, strelomirnost, odložitev, delo na vlakah in obnašanje pri odleteli ali pobegli divjadi, skratka v vseh disciplinah, ki jih je treba psa naučiti s pravilnim, vztrajnim in doslednim šolanjem.

Kinološka komisija pri ZLD Koper bi napravila vodnikom veliko uslugo, če bi organizirala tečaj za šolanje lovskih psov. Zelo verjetno je na njenem področju veliko lastnikov, ki bi z veseljem in zanimanjem obiskovali pravilno organiziran tečaj, saj bi psi verjetno potem dosegali boljše uspehe in se v večjem številu udeleževali jesenskih preizkušenj. Letošnja jesenska preizkušnja je bila zelo revna glede na skromno število vodnikov in psov, bogata pa z oziranjem na mlade oz. nove lovske pripravnike, ki so z ve-

II. stopnje. Bil pa je tudi nosilec več borčevskih odlikovanj.

Velika udeležba soborcev in lovcev na pogrebu je bila dokaz njegove velike priljubljenosti.

»Ne bomo jokali. V grlu bomo zadržali stok, ker hočemo biti vredni tvojega spomina. Ostal boš z nami. Postal boš dihal skal in previsov, šepetanje gozda, rosa bregov, grom v nevihti. Povsod bomo čutili tvojo prisotnost, koder bomo hodili po naših lovskih brezpotjih med Rodico, Črno prstjo in Poreznom,« je v poslovnih besedah izrazil občutja vseh prisotnih, govornik, pokojnikov velik prijatelj in pisatelj.

LD Podbrdo

Alojza Mencina iz Velikih Lašč nam je bolezen za vedno iztrgala v 72. letu njegove starosti. Bil je eden izmed ustanoviteljev naše LD in 30 let je sodeloval v njej kot zvest ljubitelj narave in dober lovski tovariš. Nad 15 let je bil v upravnem odboru LD tajnik ali blagajnik. Po poklicu gradbeni tehnik je naredil načrte in vodil gradnjo lovskega doma na Retenjskih senožetih in lovske koče na Kališčih.

Od dragega nam lovskega tovariša smo se poslovili po lovskem običaju 17. septembra 1976 na pokopališču v Velikih Laščah.

(Njegova slika na strani 279.)

LD Velike Lašče – B. G.

Lovska kinologija

Prva uporabnostna preizkušnja prepeličarjev

Vzporedno z mladinsko preizkušnjo šarivcev v Račah je bila 23. 10. 1976 v sosednem lovišču Cirkovce prva poveljna uporabnostna preizkušnja nemških prepeličarjev. Za to preizkušnjo je bilo prijavljenih pet psov, udeležili pa so se je le štirje. Lovska družina Polskava je dala na razpolago ribnike za vodno delo. Končna ocena vseh štirih psov je bila pozitivna. Dosegli so:

II. A oceno z 236 točkami psica Kara Poljčanska, telesna ocena prav dobro, lastnik in vodnik Vincenc Lenart iz Rač. Psica je odlično šolana. Ima dovolj točk za I. oceno, vendar ji manjka ocena iz ostrosti, ki je pogoj za najvišjo oceno. Delo psice je v vseh predmetih zelo izenačeno in sodelovanje z vodnikom vzorno.

II. B oceno z 235 točkami pes Gero Poljčanski, telesna ocena prav dobro, lastnik in vodnik Alojz Opeka z Rakeka. Umirjen pes, z odličnim nosom, izmed vseh najboljši na krvnem sledu. V tem delu je že izkušen, saj je bil dvakrat na republiški preizkušnji po krvnem sledu med prvimi. Za delo v vodi brez race na začetku ni bil

navdušen in tudi pri grmarjenju včasih uide izpod puške. Te manjše napake pa niso motile odličnega vtisa, ki sta ga napravila preudaren vodnik in njegov umirjen pes.

II. C oceno z 216 točkami ima psica Žara Paroška, telesna ocena prav dobro, lastnik in vodnik Ivan Samec iz Vojnika. Psica je dobila zelo lepe ocene v vseh predmetih, razen v prinašanju, kjer je po odličnem delu na vlaki, v hitrem in lepem prinašanju fazana in zajca spustila vodniku pred noge. Lepotna napaka, zaradi katere je dobila nekoliko nižjo oceno. Na pogled nežna psička je pokazala tudi odlično ostrost.

III. oceno z 208 točkami je prejel pes Zum iz Pekla, telesna ocena odlično, lastnik in vodnik Ivan Udovič z Unca pri Rakeku. Odlično šolan pes, ki ga ima vodnik dosledno v rokah. Pes ima dovolj točk za II. oceno, vendar je bil očitno nerazporejen na krvnem sledu. Sodniška komisija je imela vtis, da je celotno delo psa pod vplivom vodnikove trde roke.

Po preizkušnji so se vsi udeleženci zbrali pod gostoljubno streho lovskega doma LD Cirkovce k razglasitvi rezultatov in podelitvi nagrad. Soglasna želja vseh je bila, da naj bi se na uporabnostno preizkušnjo prihodnje leto prijavilo več vodnikov. Led je prebit in upajmo, da bo v prihodnjih letih vedno več mladih vodnikov pripejalo svoje prepeličarje na uporabnostno preizkušnjo.

S. K.

likim zanimanjem spremljali preizkušnjo.

Najboljša na preizkušnji:

Lida, RMPki 5819, vodnik Peter Maracin, 124 točk in III. nagradni razred.

Prepeličarja preizkušnje ni sta opravila.

Preizkušnjo sta vodila Anton Jakomin, predsednik kinol. komisije ZLD Koper, in Ugo Terčič. Ocenjevala sta Orest Bordon in podpisani, ki sta ob sklepu preizkušnje dala vodnikom pojasnila in napotke za bodoče delo. Sodelovala je tudi Jelka Gorjup iz Ljubljane, kot sodniška pripravnica za delo šarivcev, ki je sicer že opravila sodniški izpit za telesno ocenjevanje španjelov. Zanimanje lovskih pripravnikov je bilo izredno in je vredno vse pohvale.

Jože Škofic,
kinol. sodnik

Prijavljene paritve

Istr. kdl. goniči (JRGki):

Daks Dešna Puštalski, odl – Bina, d. Leglo 20. 12. Rejec Peter Rupnik, Zadlog 41, Črni vrh.

Brak-jazbečarji (JRBj):

Fatan Mutški, odl – Astro, pd. Leglo 22. 12. Rejec Feliks Brusar, Hrastje 51, Limbuš. Bor, pd – Bistra, odl. Leglo 27. 12. Rejec Tone Žgajnar, Dolenjska c. 40, Ljubljana.

Koker španjeli (JRKŠ):

Boj, d – Emi, d. Leglo 20. 11. Rejec Jože Kavčič, Preserje 79, Branik.

Nemški prepeličarji (JRPr):

Cay v. Branden, pd – Biba z Boča, pd. Leglo 7. 11. Rejec Avgust Ošlak, Turška vas 28, Slovenj Gradec.

Nem. kdl. ptičarji (JRPki):

Blic Obreški, odl – Čima, pd. Leglo 1. 1. 1977. Rejec Štefan Smodiš, Rankovci 26, Tišina.

Faron Marovski, pd – Runa Notranjska, pd. Leglo 14. 12. Rejec Ivan Vrhovnik, Celovška 370, Ljubljana.

Kinološka zveza Slovenije

FÉDÉRATION CYNOLOGIQUE INTERNATIONALE (F.C.I.)

SECRÉTARIAT GÉNÉRAL : rue Léopold II, 14 - 6530, THUIN (Belgique)

TELEPHONE : (07) 79.12.38

Adresse télégraphique :
FEDCYNOLINTER - THUIN

COMPTE CHEQUES POSTAUX 74.16.28

Banque : KREDIETBANK, N° 15.559
Grand-Place, 18, Bruxelles

Référence à rappeler

N.C./2.158.

THUIN, le 24 mai 1972.

Monsieur Ivan CAF,
Ob. Dravi, 1,
MARIBOR

(Yougoslavie)

Monsieur,

J'ai l'honneur de vous faire savoir que le Bureau de la F.C.I. homologue le titre de Champion International de Beauté de :

DON POBRESKI JRJ 3544 LT
Chien Jagdterrier né le 10 mai 1967

suite aux certificats d'aptitude remportés aux expositions de :

Budapest, les 3/4 mai 1969, juge Mme N. Soos Nagy
Maribor, les 31 mai/1 juin 1969, juge M.F. Friskovec
Subotica, les 16/17 mai 1970, juge M. Vitomirov Milovan

et des 158 Points obtenus aux épreuves organisées à :

Waltersdorf, le 7 juin 1970, juges MM. Dr. Waltner Hans et Dr. Bleikolm

Cette distinction a été annoncée à la Fédération Cynologique Yougoslave.

Le diplôme de la F.C.I. vous parviendra ultérieurement, mais vous pouvez faire état de la présente lettre qui constitue un document officiel de la F.C.I.

Avec toutes mes félicitations pour cette haute récompense, je vous prie d'agréer, Monsieur, l'assurance de ma considération très distinguée.

Le Secrétaire Général,

Anicet GODEFROID.

Gospod Ivan Caf, Ob Dravi 1, Maribor, Jugoslavija

Thuin, 24. maja 1972

Gospod, čast imam sporočiti vam, da je urad FCI podelil naslov Mednarodnega šampiona v lepoti **Donu Pobreskemu, JRJ 3544 LT**, lovskemu terierju, poleženemu 10. maja 1967, v skladu z ocenami, ki jih je dobil na razstavah:

Budimpešta, 3. in 4. maj 1969, sodnica N. Soos Nagy; Maribor, 31. maj in 1. junij 1969, sodnik M. F. Friškovec; Subotica, 16. in 17. maj 1970, sodnik M. Vitomirov Milovan in s 158 točkami, ki jih je dobil na organiziranih točkovanjih v Waltersdorfu, 7. junija 1970, sodnika dr. Waltner Hans in dr. Bleikolm.

To odliko je objavila Kinološka zveza Jugoslavije.

Diplomo FCI boste dobili pozneje, vendar lahko upoštevate tole pismo, ki predstavlja uraden dokument FCI.

Z najboljšimi čestitkami za to visoko nagrado vas prisrčno pozdravljamo.

Generalni sekretar: Anicet Godefroid

V novembrski številki smo poročali o 50-letnici KLPJ in med drugim omenili, da ima velike zasluge za zrejo lovske terierje v Sloveniji Ivan Caf iz Maribora. Njegov lovski terier Don je postal celo mednarodni prvak v lepoti. Don je torej dosegel naslov, ki ga dobi izredno malo psov. Za Mednarodnega šampiona ga je proglasila Mednarodna kinološka zveza (FCI) in o tem obvestila lastnika Cafa z dopisom, ki ga objavljamo v originalu in v prevodu.

Uredništvo

labod
novo
mesto

v 8 modelih

v 30 barvah

v 3 oprijetostih

tip-ton

zelena

art. lovec

Barvna slika na zadnji strani: V kraljestvu Skute in Rink v Savinjskih Alpah. Sedaj domovanje gamsov, v
davnini pa tudi keazorogov, ki pa so v skalovju Brane, v sosesčini teh vrhov, zopet dobili domovinsko pravico

